

Nr 163.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ytterligare utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48; given Stockholms slott den 27 februari 1948.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 27 februari 1948.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, WEIJNE, KOCK.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anför efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter.

Vid anmälan av propositionen den 3 januari 1948, nr 2, angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48 anförde jag, att i år liksom föregående år nytillkommande framställningar om anslag å tilläggsstat borde såvitt möjligt sammanfattas i två propositioner, en avgiven vid slutet av den ordinarie propositionstiden och en mot slutet av riksdagen.

Sistnämnda proposition borde avses för avskrivning av å tilläggsstat äskade investeringsanslag.

De anslagsäskanden avseende tilläggsstat II till riksstaten för innevarande budgetår, vilka ansetts i detta sammanhang böra föreläggas riksdagen, ha tidigare denna dag anmälts. En sammanställning, omfattande dels de anslag, vilka Kungl. Maj:t därvid på hemställan av vederbörande föredragande enligt bilagda utdrag av statsrådsprotokollet (*bil. 1—13*) beslutat äska, dels ock de anslag å tilläggsstat II — utöver de i propositionen nr 2 sammanfattade — som under den förflutna delen av riksdagssessionen i särskilda propositioner äskats eller, i förekommande fall av riksdagen anvisats, torde få bifogas statsrådsprotokollet i detta ärende (*bihang*).

Av sammanställningen framgår att — med beaktande jämväl av nyssnämnda nya framställningar om anslag — efter det propositionen nr 2 till årets riksdag framlades, å tilläggsstat äskats 23,1 miljoner kronor å driftbudgeten och 5,5 miljoner kronor å kapitalbudgeten. Därjämte ha i ett flertal fall frågor om överskridande av maximerade poster på avlöningsstaterna för innevarande budgetår ansetts nu böra underställas riksdagens prövning.

Chefen för finansdepartementet hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att godkänna de förslag, om vilka Kungl. Maj:t enligt bilagda utdrag av statsrådsprotokollet för denna dag (*bil. 1—13*) fattat beslut.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtats till riksdagen.

Ur protokollet:

Per Ihrfelt.

Bilaga 1.

Egentliga statsutgifter.

Andra huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 27 februari 1948.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, WEIJNE, KOCK.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Zetterberg, anmäler härefter under justitiedepartementets handläggning hörande ärende angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48 samt anför därvid följande.

A. Justitiedepartementet m. m.

[1.] **Avlöningar till statsråden utan departement m. m., förslagsanslag.** Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 206 800 kronor. I den för anslaget fastställda staten ingår bl. a. en post å förslagsvis 30 000 kronor till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t. Vid anmälan av anslaget för budgetåret 1948/49 anförde jag bl. a., att denna post borde höjas med 40 000 kronor för att täcka vissa kostnader för arbetet i samband med nationalbudgeten m. m. Det har sedermera visat sig, att även för innevarande budgetår medel komma att behövas för ersättningar åt personal, sysselsatt med sådant arbete. De erforderliga medlen, som beräknas icke komma att överstiga 30 000 kronor, torde böra avföras från förenämnda anslagspost. Härför torde emellertid riksdagens medgivande böra inhämtas.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Kungl. Maj:ts proposition nr 163.

att medgiva, att från den i staten för avlöningar till statsråden utan departement m. m. för budgetåret 1947/48 upptagna anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, må bestridas kostnader för ersättningar åt personal, sysselsatt med att uppgöra nationalbudgeten m. m.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Georg Dahlin.

Bilaga 2.

Egentliga statsutgifter.**Tredje huvudtiteln.**

Utdrag av protokollet över utrikesdepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 27 februari 1948.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, WEIJNE, KOCK.

Ministern för utrikes ärendena anmäler härefter under utrikesdepartementet hörande ärende angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48 och anför därvid följande.

D. Diverse.

12. **Extra utgifter, reservationsanslag.** I gällande riksstat har för detta ändamål uppförts ett reservationsanslag av 30 000 kronor.

Framlidne italienske ministern Alberto Bellardi Riccis begravning samt transporten av hans stoft från Sverige till Italien ha ansetts böra ombesörjas av svenska staten. Kostnaderna härför ha uppgått till omkring 16 000 kronor. Då förevarande anslag, från vilket kostnader av detta slag torde böra bestridas, icke lämnar tillgång för täckande av nämnda belopp, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 16 000.

Vad ministern för utrikes ärendena sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:
Folke Persson.

Bilaga 3.

Egentliga statsutgifter.

Femte huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 27 februari 1948.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÅNG, ERICSSON, WEIJNE, KOCK.

Chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller, anmäler härefter under socialdepartementets handläggning hörande ärenden angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48 samt anför därvid följande.

B. Sociala verk och inrättningar.

[1.] **Socialstyrelsen: Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet.** I den av riksdagen för innevarande budgetår fastställda avlöningsstaten för socialstyrelsen har upptagits en anslagspost till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal å 780 000 kronor. Anslagspostens belopp har vid omräkning efter budgetårets ingång befunnits icke böra ändras.

I skrivelse den 14 februari 1948 har *socialstyrelsen* hemställt, att sammanlagt 139 000 kronor måtte ställas till styrelsens förfogande för förstärkning av nämnda anslagspost.

Socialstyrelsen har anfört, att överskridandet av icke-ordinarieposten till ett belopp av 80 178 kronor betingas av en överflyttning av kostnader till denna post från ordinarieposten, vilken balansering helt rymmes inom ramen för beräknad behållning å sistnämnda post. Överskridandet i denna del hade förorsakats *dels* av att under första hälften av budgetåret från icke-ordinarieposten utgått ersättning till vikarie för en ordinarie förste byråsekreterare i 27 lönegraden, *dels* av att 8 fr. o. m. innevarande budgetår inrättade ordinarie kanslibiträdestjänster icke kunnat tillsättas redan från

budgetårets ingång dels ock av att 13 kontorsbiträdestjänster, för vilka medel beräknats under ordinarieposten, icke uppehållits, varför motsvarande antal biträden måst avlönas från icke-ordinarieposten.

Beträffande överskridandet i övrigt har socialstyrelsen anfört, att 7 752 kronor avsågo kostnader för en jämlikt Kungl. Maj:ts beslut under budgetårets första hälft å styrelsens arbetsmarknadsbyrå inrättad befattning med arvode motsvarande lönen å en befattning i Ce 27: 30. 6 048 kronor utgjorde kostnaden för en likaledes under budgetårets första hälft inrättad befattning, vars innehavare biträtt med tillsynen över de utländska barn som vistas i riket m. m. 2 800 kronor avsågo arvode under tiden juli—september 1947 till en befattningshavare, som fullgjorde de med utarbetande av en ny upplaga av publikationen »Sociallagstiftning och socialt arbete i Sverige» förenade redaktionsgöromålen. 1 386 kronor utgjorde merkostnad på grund av att en e. o. aktuarie hos styrelsen förordnats att under tiden 1 oktober 1947—30 juni 1948 inneha en enligt Kungl. Maj:ts beslut inrättad tjänst i lönegrad Cg 29, vilken befattning avsetts för vissa förberedande åtgärder för förbättring av den officiella lönestatistiken. 6 348 kronor utgjorde kostnaderna under halva budgetåret för en amanuens- och en kanslibitträdesbefattning för nykterhetsvårdsstatistiken. Dessa befattningar hade inrättats fr. o. m. den 1 januari 1947. Då befattningarna endast varit inrättade under halva budgetåret 1946/47, hade icke-ordinarieposten för budgetåret 1947/48 rätteligen bort höjas med en summa motsvarande avlöningarna till dessa båda tjänstemän under ett halvt år. Så hade emellertid icke skett. Vidare utgjorde närmare 25 000 kronor nettokostnaderna (tjänstledighetsavdragen frånräknade) för ersättare för befattningshavare med ledighet för barnsörd. Antalet av dylik anledning beviljade tjänstledigheter hade innevarande budgetår varit osedvanligt stort, i det att sammanlagt 15 fall beräknades under budgetåret. Med hänsyn bl. a. till att vikariats- och overtidsersättningarna höjts fr. o. m. den 1 juli 1947 kunde kostnaderna för nämnda ersättare icke täckas inom ramen av den fastställda icke-ordinarieposten. Slutligen har socialstyrelsen anfört följande.

Genom beslut den 14 november 1947 uppdrog Kungl. Maj:t åt socialstyrelsen att handhava insamlingen och bearbetningen av en löpande statistik över detaljhandelsomsättningen. För arbetets bedrivande har för tiden t. o. m. den 29 februari 1948 anvisats 14 000 kronor att utgå från ett under sjunde huvudtiteln uppfört reservationsanslag till konjunkturinstitutets särskilda undersökningar.

Under tiden fr. o. m. den 1 mars 1948 t. o. m. budgetårets slut kommer arbetet med denna statistik att taga i anspråk tre biträden jämte halv arbetstid för en amanuens. Kostnaderna för denna personals avlöning under angivna tid beräknas uppgå exklusive rörligt tillägg till närmare 5 500 kronor ($\frac{1}{2}$ Cf 17, 1 Ce 8, 1 Ce 6, 1 Ce 4). Till de ombud, vilka länsvis skola insamla uppgifter, beräknas arvoden komma att utbetalas med ett belopp av 4 000 kronor. Den sammanlagda lönekostnaden under tiden fr. o. m. den 1 mars t. o. m. den 30 juni 1948 uppgår alltså till 9 500 kronor.

Departementschefen. Enligt socialstyrelsens framställning behöver den å avlöningsstaten för styrelsen uppförda anslagsposten till avlöningar till övrig

icke-ordinarie personal innevarande budgetår överskridas med 139 000 kronor. Huvuddelen av överskridandet är av den arten, att Kungl. Maj:t jämligt av riksdagen lämnade bemyndiganden äger lämna medgivande därtill. Jag anser emellertid lämpligt, att frågan om förstärkning av icke-ordinarieposten i sin helhet underställes riksdagen.

Av det sammanlagda beloppet 139 000 kronor belöpa ca 80 000 kronor på sådana merkostnader under posten, vilka motsvaras av besparingar under anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän.

Bortsett från denna merbelastning utgör den beräknade belastningen utöver anvisade medel å icke-ordinarieposten ca 59 000 kronor. Härav hänföra sig ca 18 000 kronor till befattningar, vilka inrättats enligt beslut av Kungl. Maj:t utan att särskilda medel härför anvisats av riksdagen. I samband med omorganisationen fr. o. m. innevarande budgetår av utlänningskommissionen, varvid kommissionens sociala byrå avskaffades, inrättades sålunda å socialstyrelsens arbetsmarknadsbyrå en arvodesbefattning för vissa angelägna arbetsuppgifter. Å denna befattning förordnades den tidigare chefen för den indragna sociala byrån inom utlänningskommissionen. Vidare har — liksom under budgetåret 1946/47 — hos styrelsen anställts en särskild befattningshavare med uppgift att biträda med tillsynen över de utländska barn, som vistas i riket. Befattningen har varit inrättad under budgetårets förra hälft. Förlängning av förordnandet har därefter icke medgivits. I propositionen nr 163 till 1947 års riksdag har anmälts, att till en befattningshavare, vilken fungerat som redaktör för publikationen »Sociallagstiftning och socialt arbete i Sverige» utbetalats särskilt arvode. Detta har utgått t. o. m. september månad 1947. Sedan riksdagen (skrivelse nr 302/1947) bifallit Kungl. Maj:ts i propositionen nr 225 till 1947 års riksdag framlagda förslag angående förberedande åtgärder för förbättring av den officiella lönestatistiken, har Kungl. Maj:t uppdragit åt socialstyrelsen att vidtaga därav betingade åtgärder. Med anledning härav har Kungl. Maj:t beslutat inrättande av en extra befattning i 29 lönegraden hos styrelsen, vilket medfört en merkostnad motsvarande löneskillnaden mellan 26 och 29 löneklasserna.

Avsikten har varit, att de genom Kungl. Maj:ts förenämnda åtgärder uppkomna merkostnaderna skulle bestridas av de medel, som anvisats under icke-ordinarieposten. På grund av kostnaderna i övrigt under denna post har densamma dock visat sig icke förslå härtill.

Socialstyrelsen har vidare beräknat ett medelsbehov av 9 500 kronor till kostnaderna under sista kvartalet innevarande budgetår för den av styrelsen handhavda omsättningsstatistiken. I årets statsverksproposition (V ht s. 9) har jag omnämnt, att handhavandet av denna statistik uppdragits åt socialstyrelsen genom Kungl. Maj:ts beslut den 14 november 1947. Till kostnaderna under tiden t. o. m. februari 1948 ha medel anvisats från anslag under sjunde huvudtiteln. För återstoden av budgetåret finnas däremot icke medel tillgängliga.

Slutligen har socialstyrelsen beräknat en sammanlagd kostnad å ca 31 000 kronor på grund av att medel till vissa fr. o. m. den 1 januari 1947 nyinrät-

tade befattningar icke tidigare beräknats för hela innevarande budgetår samt på grund av oberäknat stora kostnader för vikarier vid ledighet för barns-börd.

Jag har icke något att erinra mot socialstyrelsens beräkningar utan tillstyrker, att riksdagens medgivande till överskridande av ifrågavarande anslagspost inhämtas i enlighet med socialstyrelsens förslag.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att den i avlöningsstaten för socialstyrelsen upptagna anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal må i enlighet med vad jag i det föregående förordat för bud-året 1947/48 överskridas med högst 139 000 kronor.

[2.] 27. **Kostnader för överflyttning av arbetskraft, reservationsanslag.** I skrivelse den 24 april 1947 beräknade statens arbetsmarknadskommission, att vid ingången av budgetåret 1947/48 skulle finnas en reservation av omkring 19,5 miljoner kronor å detta anslag. Medelsbehovet under anslaget beräknades för innevarande budgetår till 15 miljoner kronor. Kommissionen ansåg därför icke någon ny medelsanvisning erforderlig. I propositionen nr 286 till 1947 års riksdag anförde föredragande statsrådet (s. 38), att han för sin del icke hade något att erinra mot kommissionens beräkningar. Han erinrade endast, att vissa kostnader i samband med överförande till Sverige av ca 500 italienska arbetare enligt Kungl. Maj:ts beslut den 25 april 1947 skulle bestridas från ifrågavarande anslag, men att kostnaderna till väsentlig del skulle slutligt falla på vederbörande arbetsgivare. I enlighet med i nämnda proposition framlagt förslag har riksdagen härefter till Kostnader för överflyttning av arbetskraft för budgetåret 1947/48 anvisat endast ett formellt belopp av 100 kronor.

I samband med framläggandet av preliminära beräkningar av medelsbehovet under budgetåret 1948/49 har arbetsmarknadskommissionen anmält (1948 års statsverksproposition, V ht s. 79), att kommissionen hölle för uteslutet att någon disponibel reservation komme att finnas å anslaget vid utgången av budgetåret 1947/48. Kommissionen kunde i stället bli nödsakad att göra framställning om förstärkning av anslaget.

I skrivelse den 19 januari 1948 har *arbetsmarknadsstyrelsen* därefter hemställt om ett tilläggsanslag å 7 000 000 kronor till täckande av de kostnader, som belöpa å ifrågavarande anslag under innevarande budgetår.

Styrelsen anför till en början, att enligt budgetredovisningen för 1946/47 vid utgången av nämnda budgetår å anslaget fanns en reservation av 15 166 475 kronor 70 öre. Därtill kom en behållning enligt arbetsmarknads-kommissionens bokslut å 4 891 555 kronor 55 öre. De vid ingången av budget-året 1947/48 under anslaget disponibla medlen utgjorde sålunda sammanlagt 20 058 031 kronor 25 öre. Styrelsen upplyser vidare, att kostnaderna under tiden 1 juli—31 december 1947 utgjort 19 608 000 kronor. Behållningen å an-

slaget den 31 december 1947 utgjorde 450 031 kronor, medan kostnaderna för tiden 1 januari—30 juni 1948 beräknades till 6 484 000 kronor.

Utgifterna under senare halvåret 1947 och beräknade utgifter under förra halvåret 1948 m. m. framgå av följande vid styrelsens skrivelse fogade sammanställning.

	Kostnader 1/7—31/12 1947	Beräknade kostnader 1/1—30/6 1948	Samman- lagda kost- nader för budgetåret 1947/48
<i>Kostnader</i>			
1. Kostnader för omflyttning av koror och för komplettering av kojutrustningar	118 000	100 000	218 000
2. Avlöning till verktygsvårdare och bidrag till kockalöner samt resekostnader till denna personal	677 000	700 000	1 377 000
3. Verktygsutrustning	510 000	500 000	1 010 000
4. Klädesutrustning	40 000	50 000	90 000
5. Ortstillägg	306 000	450 000	756 000
6. Arbetspremier	16 106 000	1 200 000	17 306 000
7. Kostnader för annonser och propaganda	—	5 000	5 000
8. Arbetsblock	11 000	20 000	31 000
9. Jordbruksläger	481 000	100 000	581 000
10. Resebidrag till arbetstagare, vilka anvisats skogsarbete	24 000	100 000	124 000
11. Kurser för utbildning av reservarbetskraft	1 000	5 000	6 000
12. Länsarbetsnämndernas förråd	12 000	30 000	42 000
13. Omkostnader vid barackförsäljning till Norge	2 000	—	2 000
14. Resebidrag till jordbruksungdom från Norge och Danmark	3 000	—	3 000
15. Ersättning till kockor i betskötarehushåll	38 000	—	38 000
16. Arbetsvård av partiellt arbetsföra	9 000	200 000	209 000
17. Administrationskostnader vid rekrytering av utländsk arbetskraft	97 000	250 000	347 000
18. Kostnader avseende lägerverksamhet för utländska studenter	27 000	—	27 000
Summa kronor	18 462 000	3 710 000	22 172 000
<i>Förskott och utlägg</i>			
19. Utestående förskott, länsarbetsnämnderna	948 000	—	948 000
20. » » , rekryteringsbyråer	155 000	—	155 000
21. Utestående fordringar	331 000	—	331 000
22. Utlägg för italiensk arbetskraft	89 000	511 000	600 000
23. » » ungersk »	67 000	463 000	530 000
24. » » sudet-tysk »	—	1 500 000	1 500 000
25. » » illegalt inkomna flyktingar	—	300 000	300 000
26. Diverse utlägg	216 000	—	216 000
Summa kronor	1 806 000	2 774 000	4 580 000
<i>Inkomster</i>			
27. Försäljningar av koror, kojutrustningar, verktyg och personlig utrustning samt uthyrningar därav	— 660 000	—	— 660 000
Summa nettoutgifter	19 608 000	6 484 000	26 092 000

Arbetsmarknadsstyrelsen har anfört, att den stora medelsåtgången under anslaget huvudsakligen föranletts av för bränsleförsörjningen vidtagna åtgärder. Härom yttrar styrelsen i huvudsak följande.

De största kostnaderna hänföra sig till arbetspremieringen av med skogsarbete sysselsatt arbetskraft avseende premieringsperioderna den 1 mars—den 30 juni och den 1 juli—den 30 september 1947. Medelsbehovet för ifrågasvarande ändamål uppskattades i arbetsmarknadscommissionens medelsframställning den 24 april 1947 till 14 000 000 kronor, medan medelsförbrukningen för ändamålet i stället torde komma att belöpa sig till 17 306 000 kronor.

Utöver angivna orsaker till att disponibla medel under anslaget icke varit tillräckliga, må framhållas, att arbetsmarknadscommissionen, i syfte att underlätta överflyttningen till skogsbruket av för vedavverkningen erforderlig arbetskraft, genom beslut den 28 februari 1947 bemyndigade länsarbetsnämnderna att deltaga i kostnaderna för montering och transport av uthyrda baracker i större utsträckning än som tidigare varit fallet. Utgifterna för nämnda kostnadsslag uppgingo under föregående halvår till 118 000 kronor samt beräknas för tiden den 1 januari—den 30 juni 1948 till 100 000 kronor. Likaledes ha kostnaderna för avlöning till verktygsvårdare stegrats med anledning av anbefalld fritidshuggning samt avverkning för försvarets behov. Antalet fritids- och militärhuggare uppgick till icke mindre än 29 000 resp. 6 000 man. De nedlagda kostnaderna för avlöning till verktygsvårdare jämte anställda kokkor samt resekostnader för ifrågasvarande personal uppgingo för det tilländalupna halvåret till 677 000 kronor, medan kostnaderna för innevarande halvår uppskattats till 700 000 kronor. Samma förhållande, som föranlett kostnadsfördyringen för avlöningar till verktygsvårdare m. m., har även i betydande utsträckning givit anledning till nyinköp av verktygsutrustningar. En bidragande orsak härtill har även varit den relativt livliga omsättningen av i enskild huggning placerad arbetskraft, vilken uppgått till cirka 1 200 man pr månad. De nedlagda kostnaderna för inköpta verktyg under förutvarande sexmånadersperiod belöpte sig till 510 000 kronor, medan det beräknade medelsbehovet för innevarande halvår förutsätter ytterligare 500 000 kronor. Kostnaderna för ortstillägg ha belöpt sig till icke mindre än 306 000 kronor för första halvåret innevarande budgetår beroende på det stora antal familjeförsörjare, som överflyttats till skogsbruket. För resterande del av räkenskapsåret beräknas ytterligare 450 000 kronor erforderliga för ifrågasvarande ändamål. Av samma skäl, som anförts beträffande samtliga förutnämnda kostnadsslag, ha även resebidragen till arbetstagare, vilka anvisats skogsarbete, undergått ökning. Ehuru de redovisade kostnaderna endast uppgingo till 24 000 kronor den 31 december 1947 måste till följd av en viss eftersläpning ytterligare 100 000 kronor beräknas erforderliga för tiden den 1 januari—den 30 juni 1948.

I detta sammanhang har arbetsmarknadsstyrelsen anmärkt, att kostnaderna kunna komma att undergå en betydande stegring — utöver vad som i förevarande medelsberäkning angivits — vid ytterligare överföring till skogsbruket av friställd arbetskraft. Vidare har styrelsen anmärkt, att om de vid avverkning av brännved utgående förmånerna utsträckas att gälla även vid gagnvirkesavverkning relativt betydande belopp kunna erfordras även för detta ändamål.

Vad angår de i sammanställningen upptagna tillgångarna i form av utestående förskott, fordringar och utlägg har styrelsen anfört, att större delen

av de för länsarbetsnämnderna utestående förskotten utgjordes av fordringar för klädes- och verktygsutrustningar, som utlämnats till ovan arbetskraft inom skogsbruket samt av innehållen källskatt. Utestående fordringar, vilka den 31 december 1947 uppgingo till 331 000 kronor, beräknades icke bli gäldade i någon större utsträckning under budgetåret.

Med avseende å kostnaderna för utländsk arbetskraft har styrelsen anfört i huvudsak.

De nedlagda kostnaderna och utläggerna för nämnda verksamhet uppgingo den 31 december 1947 till sammanlagt 408 000 kronor, medan ytterligare 3 024 000 kronor beräknas komma att ianspråktagas för ändamålet. Sammanlagt skulle sålunda erfordras 3 432 000 kronor. Ifrågakvarande belopp har beräknats med ledning av antalet hit anlända och väntade utläningar. Av nedanstående uppgifter framgår hur dessa fördela sig på de olika kategorierna av utländsk arbetskraft m. m. samt verkställda och beräknade utlägg för resp. grupp:

	Antal personer	Kronor
Italiensk arbetskraft	1 200	600 000
Ungersk »	1 200	530 000
Sudettysk »	3 500	1 500 000
Illegalt hitkomna flyktingar	1 200	300 000
		<hr/>
	Summa kronor	2 930 000.

Därtill komma nedlagda och beräknade kostnader för administration m. m. å 502 000 kronor. Ehuru i föregående uppställning angivet belopp till stor del torde komma att återbetalas till arbetsmarknadsstyrelsen, synes man dock icke för innevarande budgetår kunna räkna med någon nämnvärd återbäring.

I den förut åberopade sammanställningen har arbetsmarknadsstyrelsen beräknat ett belopp av 200 000 kronor till arbetsvård åt partiellt arbetsföra under första halvåret 1948. Styrelsen har i denna del åberopat en framställning den 20 november 1947, vari arbetsmarknadskommissionen efter samråd med kommittén för partiellt arbetsföra och överstyrelsen för yrkesutbildning hemställt om medgivande att försöksvis till sådana partiellt arbetsföra, som icke kunna erhålla erforderlig utbildning, omskolning eller arbetsutbildning i annan ordning, lämna bidrag för deltagande i av överstyrelsen för yrkesutbildning anordnade särskilda kurser. Kostnaderna för dessa kurser skulle bestridas från det under åttonde huvudtiteln uppförda anslaget till Yrkesutbildningskurser för arbetslösa m. m.

Departementschefen. Vid beräkning av medelsbehovet för innevarande budgetår under nu ifrågakvarande anslag uppskattades reservationen å anslaget vid budgetårets ingång till ca 19,5 miljoner kronor samt kostnaderna under budgetåret till ca 15 miljoner kronor. Kostnaderna ha emellertid blivit avsevärt högre än vid nämnda tillfälle förutsågs. De sammanlagda kostnaderna vid utgången av kalenderåret 1947 utgjorde sålunda, frånräknat inkomster, enligt av arbetsmarknadsstyrelsen lämnad uppgift 19 608 000 kronor. Kostnaderna under återstoden av budgetåret uppskattas av styrelsen till 6 484 000 kronor. Styrelsen har emellertid hemställt, att ytterligare 7 miljoner kronor skola anvisas för detta budgetår.

Den stora medelsåtgången på anslaget har huvudsakligen föränletts av åtgärder för bränsleförsörjningen. På grund av att huggningen fått större omfattning än man räknat med ha kostnaderna för arbetspremierna blivit större än som beräknats. Medan arbetsmarknadskommissionen tidigare beräknat medelsbehovet för arbetspremier till ca 14 000 000 kronor, antages nu medelsbehovet komma att uppgå till 17 306 000 kronor. Även i övrigt ha vidtagna åtgärder för att förse skogsbruket med arbetskraft medfört avsevärt större kostnader än tidigare förutsetts. Sammanlagt beräknar arbetsmarknadsstyrelsen för dylika åtgärder, bortsett från arbetspremierna, kostnader å ca 3 575 000 kronor under innevarande budgetår. De från förevarande anslag utgående kostnaderna för bränsleförsörjningen skulle sålunda tillhopa uppgå till ca 20 880 000 kronor.

Kostnaderna för överförande till Sverige av utländsk arbetskraft under innevarande budgetår beräknar arbetsmarknadsstyrelsen till 3 132 000 kronor, vartill kommer en beräknad kostnad av 300 000 kronor för illegalt anländande utlänningar, vilka placeras i arbete här i landet. Till viss del kunna förstnämnda kostnader beräknas bli återbetalade.

Arbetsmarknadskommissionen har i särskild framställning hemställt om bemyndigande att försöksvis bereda vissa partiellt arbetsföra arbetssökande utbildning m. m. vid kurser anordnade av överstyrelsen för yrkesutbildning. Härmed åsyftas att öppna möjligheter till erforderlig utbildning, omskolning och arbetsträning för en grupp partiellt arbetsföra, som icke i annan ordning får erforderlig hjälp till mera permanent inplacering å arbetsmarknaden. Förslaget ansluter sig i stort sett till de riktlinjer beträffande kursverksamhet, som av kommittén för partiellt arbetsföra framlagts i av kommittén avgivet betänkande med förslag angående yrkesvägledning och yrkesutbildning för partiellt arbetsföra m. m. (SOU 1947: 18).

De av arbetsmarknadsstyrelsen framlagda kostnadsberäkningarna anser jag mig kunna godtaga. Såvitt angår kostnaderna för att tillgodose skogsbrukets behov av arbetskraft vill jag understryka styrelsens uttalande angående behovet av ytterligare medel, utöver de i detta sammanhang beräknade, för den händelse att de statliga åtgärderna i nämnda syfte under återstoden av budgetåret måste intensifieras än mera. Jag anser mig emellertid icke nu böra framlägga förslag om ökad medelsanvisning för ändamålet.

Den av arbetsmarknadsstyrelsen föreslagna försöksverksamheten med kurser för utbildning m. m. av partiellt arbetsföra anser jag böra komma till stånd. Erfarenheter från sådan försöksverksamhet torde bli av värde vid ställningstagande till kommitténs för partiellt arbetsföra framlagda och väntade förslag. Närmare bestämmelser rörande försöksverksamhetens omfattning m. m. torde böra få meddelas av Kungl. Maj:t.

Jag tillstyrker sålunda, att medel äskas av riksdagen i enlighet med arbetsmarknadsstyrelsens förslag.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för överflyttning av arbetskraft* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 7 000 000.

[3.] 31 a. **Rabatter vid viss försäljning av övertaliga baracker, reservationsanslag.** I propositionen nr 311/1946 (V ht., p. 2) föreslog Kungl. Maj:t riksdagen, att av statliga myndigheter under krigsåren anskaffade baracker finge, i den mån de icke längre erfordrades för statligt ändamål, till med 50 procent rabatterade priser försälas med förtursrätt till kommuner och vissa sammanslutningar för att av dessa användas till samlingslokaler o. d. Åtgärderna skulle, i överensstämmelse med ett av Kungl. Maj:t den 28 juni 1946 meddelat beslut i ämnet, omfatta *dels* försäljning snarast möjligt av vissa försvarsväsendet tillhöriga ävensom vissa under statens arbetsmarknadskommissionens förvaltning stående baracker *och dels* försäljning, så snart de icke längre erfordrades för statligt ändamål, av vissa baracker, vilka tillhörde armén och tills vidare erfordrades för provisoriska förråd eller eljest vore i bruk, ävensom vissa under civilförsvarsstyrelsens förvaltning stående baracker. Flertalet av de baracker, vilka enligt nämnda beslut skulle snarast möjligt försälas, hade förtecknats i en av fortifikationsförvaltningen upprättad prislista, därvid vissa baracker, vilka ansetts lämpliga som samlingslokaler o. d., särskilt prissatts. Rabattförsäljning skulle dock få ske jämväl vad anginge de i katalogen icke särskilt prissatta barackerna. En särskild av Kungl. Maj:t tillsatt nämnd, barackförsäljningsnämnden, skulle med ledning av avgivna anbud besluta till vilken anbudsgivare barack finge försälas. Rabatterna borde avföras från ett särskilt anslag, varför Kungl. Maj:t föreslog riksdagen att under förevarande rubrik å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kronor, eller det belopp, som beräknades komma att rabatteras vid försäljningen av de i fortifikationsförvaltningens prislista upptagna barackerna. Kungl. Maj:t förutsatte tillika, att de angivna rabatteringsprinciperna finge, i den mån så befunes erforderligt, tillämpas jämväl vid fortsatt försäljning av baracker. Frågan om bestridande av framdeles uppkommande kostnader för rabatter borde få i sinom tid underställas riksdagen. — I skrivelse nr 500/1946 anvisade riksdagen, som icke gjorde någon erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, det av Kungl. Maj:t begärda anslaget, vilket sedermera av Kungl. Maj:t fördelades med 304 550 kronor på fortifikationsförvaltningen (arméns baracker), 43 950 kronor på marinförvaltningen (marinens baracker) och 151 500 kronor på arbetsmarknadskommissionen.

Försäljningen av baracker har under budgetåren 1946/47 och 1947/48 fortskridit. Sålunda ha flertalet av de i fortifikationsförvaltningens första katalog prissatta barackerna och därjämte även ett icke obetydligt antal av de i densamma icke prissatta barackerna försäls till prioriterade köpare med rabatträtt. Vidare ha civilförsvarsstyrelsen, fortifikationsförvaltningen och marinförvaltningen avyttrat ett antal av de baracker, vilka ge-

nom resp. myndighets försorg enligt Kungl. Maj:ts förenämnda beslut skulle försäljas så snart de icke längre erfordrades för statligt ändamål. För försvarets vidkommande har sistnämnda försäljningsomgång närmare bestämts genom Kungl. Maj:ts beslut den 16 maj 1947, varigenom fortifikationsförvaltningen resp. marinförvaltningen bemyndigats avyttra — utöver de i beslutet den 28 juni 1946 medgivna — ytterligare ett antal baracker, av vilka större delen sedermera upptagits i en av fortifikationsförvaltningen uppgjord andra katalog. Slutligen har arbetsmarknadskommissionen med stöd av Kungl. Maj:ts beslut den 14 mars och den 13 juni 1947 till rabatterat pris försålt ett antal under kommissionens förvaltning stående övertaliga baracker från förutvarande norska förläggningar.

I skrivelser den 31 december 1947 och den 5 februari 1948 ha *arméns fortifikationsförvaltning* resp. *marinförvaltningen* redovisat dittillsvarande försäljningsresultat. Uppgifter rörande avyttring av baracker inom civilförsvarsstyrelsens och statens arbetsmarknadskommissionens (arbetsmarknadsstyrelsens) förvaltning ha av *civilförsvarsstyrelsen* och *arbetmarknadsstyrelsen* meddelats socialdepartementet i promemorior den 9 resp. 19 februari 1948.

Av de inkomna uppgifterna inhämtas i stort sett vad som framgår av följande uppställning.

Försäljningsmyndighet	I katalog upptagna prissatta baracker st.	Med rabatt försålda baracker st.	Beviljade rabatter kr.	För täckning av rabatter tillgängliga medel kr.	För täckning av rabatter ytterligare erforderliga medel kr.
Fortifikationsförvaltningen.....	542	497 ¹	550 613: 50	304 550: —	246 063: 50
Marinförvaltningen	45	28	47 500: —	43 950: —	3 550: —
Statens arbetsmarknadskommission (arbetsmarknadsstyrelsen)	52	61	185 330: —	151 500: —	33 830: —
Civilförsvarsstyrelsen	—	120	198 850: —	—	198 850: —
Summa		706	982 293: 50	500 000: —	482 293: 50

Från barackförsäljningsnämnden har under hand inhämtats, att nämnden med hänsyn till de svårigheter, vilka uppstå vid försäljningen av de i katalogerna icke prissatta barackerna på grund av att försäljningsförfarandet — uppbud — kommer i konflikt med de rabattberättigade anbudsgivarnas prioriterade ställning, i fortsättningen icke ämnar avyttra sådana baracker till rabatterade priser.

Departementschefen. Sedan försäljning av statliga baracker till fritidsändamål o. d. kommit i gång, ha enligt hittills inkommen redovisning försålts sammanlagt 706 baracker, varvid rabatter beviljats å tillhoppa 982 293 kronor 50 öre. 1946 års riksdag anvisade för täckande av rabatter ett belopp av 500 000 kronor. För att täcka de rabatter, vilka hittills beviljats, erfordras sålunda ytterligare ett belopp av 482 293 kronor 50 öre. Nämnda belopp

¹ Härav 129 i katalogen icke prissatta baracker.

torde höra, avrundat till 483 000 kronor, anvisas å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår.

Den pågående försäljningen av baracker bör, därest riksdagen icke anmäler avvikande mening, få t. v. fortsättas. Frågan om bestridande av uppkommande ytterligare kostnader för rabatter torde i sinom tid få underställas riksdagen.

Under hänvisning till det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Rabatter vid viss försäljning av övertaliga baracker* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 483 000.

[4.] **Riksförsäkringsanstalten: Avlöningar.** I den av riksdagen för innevarande budgetår fastställda avlöningsstaten för riksförsäkringsanstalten upptogs en anslagspost till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal å 2 900 000 kronor. Vid omräkning efter budgetårets ingång har posten bestämts till 3 000 000 kronor.

I skrivelse den 13 februari 1948 har *riksförsäkringsanstalten* hemställt, att utöver nämnda belopp 3 000 000 kronor ett belopp av högst 257 000 kronor innevarande budgetår måtte få tagas i anspråk under posten. På grundval av den faktiska medelsförbrukningen under posten för januari månad 1948 har anstalten beräknat det sammanlagda medelsbehovet för budgetåret till ca 3 154 000 kronor. Härjämte erfordrades omkring 20 000 kronor till avlöningar åt personal (huvudsakligen för besättande av föreliggande vakanser), som börjar tjänstgöra efter utgången av januari 1948. Till semestervikarier och vissa andra rent tillfälliga befattningshavare beräknades omkring 30 000 kronor. Uppflyttningar i löneklass samt uppflyttningar föranledda av befördringsgången för amanuens- och biträdespersonalen ävensom sedvanliga uppflyttningar för personal tillhörande den s. k. kontorsskrivarlinjen beräknades öka den totala kostnaden med omkring 18 000 kronor, vilket belopp dock till omkring hälften innebure överflyttning från ordinarieposten till icke-ordinarieposten. På grund av eftersläpning i arbetet å försäkringsbyrån beräknades till övertidsersättningar erfordras ytterligare ca 10 000 kronor.

I enlighet härmed skulle enligt anstaltens beräkningar sammanlagt erfordras (3 154 000 + 20 000 + 30 000 + 18 000 + 10 000) 3 232 000 kronor. Enär verkningarna av den reglerade befördringsgångens införande icke kunde helt överblickas och då en viss osäkerhet i övrigt vidlåde anstaltens beräkningar finner anstalten oundgängligen erforderligt, att därutöver ett belopp å 25 000 kronor avses för att av Kungl. Maj:t kunna ställas till anstaltens förfogande. Därest tillräckliga medel för avlöande av tillfällig personal ej skulle stå till anstaltens förfogande, kunde anstalten komma att bli nödsakad att i slutet av budgetåret entlediga befattningshavare, varigenom skaderegleringsverksamheten komme att äventyras. Anstalten anser sålunda

nödvändigt, att tillhopa (3 232 000 + 25 000) 3 257 000 kronor stå till förfogande under ifrågavarande post.

Utöver vad i det föregående omnämnts, har anstalten lämnat följande uppgifter angående anledningen till att ifrågavarande anslagspost visat sig otillräcklig.

För budgetåret 1946/47 anvisades (prop. nr 141/1946; rd. skr. nr 315/1946) ursprungligen till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal hos riksförsäkringsanstalten 1 685 000 kronor. Till följd av framställning från anstalten den 12 februari 1947 anvisades sedermera (prop. nr 163/1947, s. 19; rd. skr. nr 196/1947) ytterligare 300 000 kronor för ändamålet. Den sålunda beräknade sammanlagda medelsförbrukningen under budgetåret 1946/47, 1 985 000 kronor, togs till utgångspunkt vid beräkningen av motsvarande medelsbehov för innevarande budgetår (prop. nr 209/1947 s. 41). Emellertid hade under budgetåret 1946/47 intill februari 1947 bl. a. på grund av stegrad arbetsbörda för anstalten dennas personal ökats med ca 15 personer. Den för sistnämnda budgetår beräknade kostnaden innefattade icke de totala årslönerna för den nyanställda personalen. Vidare har fr. o. m. februari 1947 på grund av fortsatt ökning av arbetsbördan anstaltens personal ökats med ytterligare ett tiotal befattningshavare bortsett från av statsmakterna särskilt beslutad ökning av personalen å arbetarskyddsbyrån. Härjämte har en merbelastning å ca 18 000 kronor uppkommit å icke-ordinarieposten genom att två befattningar enligt riksdagens beslut (skr. nr 298/1947) placerats i lönegrad Eo 17 i stället för A 15 såsom av Kungl. Maj:t föreslagits. En merkostnad av ca 52 000 kronor har uppkommit genom att anstalten omreglerat löneställningen för viss ordinarie personal, å vilken överflyttats kvalificerade arbetsuppgifter som tidigare tillkommit högre personal m. m. Slutligen har avgång av ordinarie kontorsbiträden, vilka måst ersättas med biträdesaspiranter med avlöning från icke-ordinarieposten, medfört ökad belastning å denna post.

Departementschefen. Riksförsäkringsanstaltens arbetsbörda har under föregående och innevarande budgetår fortsatt att växa. Det sammanlagda antalet inkomna anmälningar jämlikt olycksfalls- och yrkessjukdomslagarna utgjorde sålunda enligt av anstalten lämnade uppgifter 176 916 år 1947 mot 174 958 år 1946 och 164 036 år 1945. Vidare må nämnas, att antalet större arbetsgivare (dvs. arbetsgivare med i regel minst fem årsarbetare) stigit med omkring 2 500 under år 1947. Ökningen av arbetsbördan har föranlett en fortgående förstärkning av anstaltens personal. Till följd härav ävensom på grund av andra omständigheter, för vilka redogjorts i det föregående, har den för anstalten fastställda icke-ordinarieposten visat sig otillräcklig. Denna post har av riksdagen efter schablonmässig uppräknings med anledning av den allmänna löneregleringen m. m. fastställts till 2 900 000 kronor. Enligt av riksdagen lämnat bemyndigande har Kungl. Maj:t efter omräkning av posten medgivit, att ytterligare 100 000 kronor må tagas i anspråk under densamma. Riksförsäkringsanstalten anser, att härutöver ett belopp av

232 000 kronor erfordras för av anstalten beräknade kostnader under återstoden av innevarande budgetår. Anstalten föreslår, att dessutom ett belopp av 25 000 kronor skall ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för att vid behov kunna anvisas anstalten.

Jag har icke något att erinra mot anstaltens nämnda beräkningar. Med hänsyn till svårigheterna att exakt bedöma medelsbehovet, vilket bl. a. är beroende på utvecklingen i fråga om antalet olycksfalls- och yrkessjukdomsanmälningar, finner jag lämpligt, att i enlighet med anstaltens förslag ett särskilt belopp ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för att vid styrkt behov kunna möjliggöra ytterligare förstärkning av anslagsposten. Jag tillstyrker sålunda, att i enlighet med anstaltens förslag riksdagens medgivande utverkas att överskrida ifrågavarande anslagspost med högst 257 000 kronor utöver det belopp av 100 000 kronor, varmed posten enligt Kungl. Maj:ts beslut må överskridas.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att den i avlöningsstaten för riksförsäkringsanstalten uppförda anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal må under budgetåret 1947/48 överskridas med — utöver vad som med riksdagens bemyndigande redan medgivits av Kungl. Maj:t — högst 257 000 kronor.

[5.] 63. Driften av centraldepån för blindas arbeten. Till driften av centraldepån för blindas arbeten har för innevarande budgetår anvisats ett anslag av 120 000 kronor, varav till avlöningar 86 000 kronor och till omkostnader 34 000 kronor. Beräkningen av omkostnadsposten framgår av 1947 års statsverksproposition, femte huvudtiteln s. 72, till vilken torde få hänvisas.

I skrivelse den 20 februari 1948 har *statens blinddepånämnd* hemställt om anvisande av 30 000 kronor till förstärkning av omkostnadsposten. Det ökade behovet av medel under denna post hänför sig enligt nämnden till de av dagsläget betingade väsentligt stegrade kostnaderna å samtliga omkostnadsposter och framför allt i fråga om transporter till och från centraldepån. Nämnden hänvisar till sin skrivelse den 30 oktober 1947 med hemställan om medel för depåns verksamhet under budgetåret 1948/49, i vilken skrivelse nämnden hemställt om anvisande av ett belopp av 71 000 kronor för bestridande av depåns omkostnader under nästa budgetår. I sistnämnda skrivelse har nämnden rörande omkostnaderna anfört i huvudsak följande.

Erfarenheten har visat, att för innevarande år anvisat, av 1936 års utredning angående blinda och dövstumma beräknade belopp, icke är till fyllest. Kostnaderna för bestridande av fria frakter till blinda hantverkare ha under år 1947 visat en betydande ökning, beroende bl. a. på att en av depåns största leverantörer av borsträn icke längre såsom hitintills kan leverera sina

produkter fritt Stockholm utan numera endast fritt närmast fabriken lig-
gande järnvägsstation (Bodafors). Depån har alltså att erlægga fraktkost-
naderna för transport från nämnda station till Stockholm. Vidare måste be-
aktas av statens järnvägar hos Kungl. Maj:t gjord framställning om ökning
av fraktkostnaderna, vilken ökning genomsnittligt synes komma att uppgå
till ca 22—25 %. Slutligen hade 1936 års utredning beräknat, att frakter
från depån till norra stationen i Stockholm skulle kunna bestridas av en
depån tilldelad bil med chaufför, varför i den för depån gällande staten
upptagits dels för bilens konto 2 500 kronor och dels till chaufförens av-
löning 3 900 kronor eller tillhopa 6 400 kronor. Omfattningen av dessa
transporter är emellertid sådan, att kostnaderna för egen lastbil med chaufför
jämfört med ersättning till åkare för erforderliga körslor väsentligt överstiga
den av nämnden för budgetåret 1948/49 till transporter upptagna summan,
20 400 kronor.

Departementschefen. Då statsmakterna år 1938 beslutade inrätta en
centraldepå för blindas arbeten grundades kostnadsberäkningarna i fråga
om depåns drift på utav 1936 års utredning angående blinda och dövstumma
gjorda kostnadskalkyler. Dessa beräkningar torde i dagens ekonomiska
läge vara alltför låga. Med hänsyn härtill medgavs för innevarande bud-
getår en icke obetydlig höjning av anslagsposten till avlöningar. Någon
uppräknig av omkostnadsposten företogs däremot icke. Erfarenheterna
under budgetåret ha nu visat, att icke heller omkostnaderna kunna hållas
inom de gränser, som uppdragits på basis av 1936 års kostnadsberäkningar.
Det torde därför vara nödvändigt att anvisa ytterligare medel för inne-
varande budgetår för bestridande av depåns omkostnader. Blinddepånäm-
nden har hemställt om ett tilläggsanslag av 30 000 kronor. Under hand har
jag därjämte inhämtat, att visst ytterligare medelsbehov under innevarande
budgetår uppstått under centraldepåns avlöningspost. Enligt min mening
böra dock utgifterna under återstående del av budgetåret kunna begränsas
i sådan mån, att utöver redan anvisade medel endast tillhopa 30 000 kronor
behöva tagas i anspråk för depåns drift.

Under hänvisning till det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte
föreslå riksdagen

att till *Driften av centraldepån för blindas arbeten* å till-
lägsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48 anvisa ett
anslag av kronor 30 000.

C. Diverse.

[6.] *Bidrag till flyktingars uppehälle, yrkesutbildning m. m., förslagsanslag.*
Under förevarande rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett för-
slagsanslag av 4 145 000 kronor.

Under de stridshandlingar, som hösten 1944 ägde rum i norra Finland
mellan finska och tyska trupper, överskredo ett betydande antal sårade
finska militärpersoner gränsen till Sverige, där de omhändertogs av mi-

litära myndigheter. I den mån de omhändertagna voro i behov av sjukhusvård sändes de till olika sjukvårdsinrättningar. Interneringen upphävdes den 11 november 1944. Ett antal av de på sjukvårdsanstalterna omhändertagna kvarlågo för vård även efter denna dag. För vissa kom sjukhusvistelsen att vara ända till våren 1945 och för några till sommaren eller hösten samma år.

Till medicinalstyrelsen ha efter hand inkommit räkningar å kostnader för sjukhusvård och utspisning under transport av dylik finsk militärpersonal ävensom för begravning av härstädes avlidna personer tillhörande nämnda kategori. Kostnaderna uppgå för sjukhusvård till 254 982 kronor 12 öre, för utspisning till 2 010 kronor 27 öre och för begravningar till 1 818 kronor 73 öre, eller tillhopa 258 811 kronor 12 öre.

Det torde med hänsyn till föreliggande omständigheter icke råda någon tvekan om att svenska staten bör tills vidare svara för kostnaderna för omhändertagandet av ifrågavarande finska militärpersoner. Enligt de föreskrifter, som under beredskapen meddelades rörande bestridande av kostnader för internerad personal, borde i vart fall de kostnader, vilka förorsakats av vård å allmänna sjukhus och som belöpa på tiden före militärinterneringens hävande, av vederbörande sjukhus ha anmälts till militära myndigheter för att av dessa bestridas från anslag under fjärde huvudtiteln. Då så emellertid icke skett och då utvägen att anlita anslag under nämnda huvudtitel numera icke torde stå till buds, synas medel böra ställas till förfogande i annan ordning. För ändamålet synes förslagsanslaget till Bidrag till flyktingars uppehälle, yrkesutbildning m. m. böra tagas i anspråk. Från detta anslag ha bl. a. bestritts kostnaderna för omhändertagande av den vid striderna i Nordfinland hösten 1944 till Sverige evakuerade civilbefolkningen. Riksdagens bemyndigande torde böra inhämtas till att nu ifrågavarande kostnader bestridas från anslaget.

De slutgiltiga kostnaderna torde icke f. n. kunna anses fastställda med fullkomlig säkerhet, enär möjlighet fortfarande föreligger att ytterligare krav inkomma.

Under hänvisning till det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

medgiva, att av det för budgetåret 1947/48 anvisade förslagsanslaget till Bidrag till flyktingars uppehälle, yrkesutbildning m. m. må bestridas uppkomna kostnader för förenämnda omhändertagande av finsk militärpersonal.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Olof Särnmark.

Egentliga statsutgifter.

V a h u v u d t i t e l n.

Utdrag av protokollet över inrikesärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 27 februari 1948.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, WEIJNE, KOCK.

T. f. chefen för inrikesdepartementet, statsrådet Danielson, anmäler under inrikesdepartementets handläggning hörande ärenden angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48 samt anför därvid följande.

B. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.

[1.] **Medicinalstyrelsen: Avlöningar.** Den i gällande avlöningsstat för medicinalstyrelsen upptagna anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal är fastställd till 450 000 kronor.

I skrivelse den 3 februari 1948 har *medicinalstyrelsen* hemställt, att anslagsposten för budgetåret 1947/48 måtte få överskridas med högst 117 600 kronor.

Styrelsen upplyser, att belastningen å anslagsposten under senare halvåret 1947 utgjort 278 770 kronor. Däri inginge vissa avlöningskostnader å sammanlagt 69 100 kronor för vikarier å vakanta ordinarie befattningar m. fl., för vilka medel icke beräknats vid postens fastställande. Återstoden av belastningen, cirka 210 000 kronor, understeg med 15 000 kronor hälften av anslagsposten, vilket berodde på att vissa nyinrättade befattningar icke kunnat tillsättas från budgetårets början. För första halvåret 1948 syntes de extra utgifterna under anslagsposten komma att nedgå till cirka 63 500 kronor, samtidigt som den ordinarie belastningen kunde beräknas stiga till cirka 225 000 kronor. Utgifterna å anslagsposten syntes således för hela budgetåret komma att med 117 600 kronor överstiga det belopp, varmed posten upptagits.

I fråga om sina beräkningar härutinnan har styrelsen anfört i huvudsak följande:

Genom styrelsens omorganisation, som trätt i kraft den 1 juli 1947, hade inrättats ett flertal nya ordinarie befattningar. Åtskilliga av dessa hade icke blivit tillsatta med innehavare fr. o. m. nämnda dag utan hade före tillsättandet uppehållits och komme i ett fall att uppehållas under hela budgetåret av vikarier med avlöning från icke-ordinarieposten. För några av styrelsens ordinarie befattningshavare, vilka innehade högre extra ordinarie tjänst eller åtnjutit tjänstledighet för offentligt uppdrag, hade vidare förordnats vikarier, direkt eller i succession, med avlöning från förevarande anslagspost, varigenom uppstått en merbelastning å densamma. Kostnaderna för avlöningar till samtliga dessa vikarier hade för senare halvåret 1947 uppgått till 43 226 kronor. Styrelsen beräknade, att motsvarande kostnader under återstående delen av budgetåret komme att uppgå till minst 35 000 kronor. Den härigenom uppkommande merbelastningen å anslagsposten för hela budgetåret komme således att utgöra 78 226 kronor.

Av de i styrelsens personalstat upptagna femton ordinarie kontorsbiträdestjänsterna hade vidare av formella skäl fem icke kunnat tagas i anspråk. Härigenom hade uppstått en merbelastning å anslagsposten motsvarande kostnaderna för avlönande av fem extra ordinarie kontorsbiträden eller 11 820 kronor under senare halvåret 1947. Merbelastningen å icke-ordinarieposten komme enligt samma beräkningsgrund att för hela budgetåret uppgå till inalles 23 640 kronor.

De sålunda berörda utgifterna innebure emellertid icke något ökat totalt medelsbehov. Å anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän uppkomme nämligen en besparing, som icke obetydligt överstege summan av nyss angivna lönebelopp.

Följande förhållanden komme däremot att medföra en icke förutsedd reell merbelastning av anslagsposten.

Genom beslut den 14 oktober 1943 hade Kungl. Maj:t uppdragit åt styrelsen att verkställa utredning rörande den öppna värden vid av landsting och kommun drivna sjukhus m. m. Vid fullgörandet av detta utredningsuppdrag hade styrelsen förordnat en amanuens i styrelsen till sekreterare för utredningen. Nämnda tjänsteman hade under tiden 1 juli 1947—31 januari 1948 varit befriad från sina övriga göromål i styrelsen och hade under samma tid varit anställd en tjänsteman i lönegrad Cg 17. En merbelastning å anslagsposten hade härigenom uppstått å 4 165 kronor.

Kungl. Maj:t hade vidare beviljat styrelsens chef tjänstledighet under tiden den 3 oktober 1947—den 15 februari 1948 för att bereda honom tillfälle att i Amerikas förenta stater och Kanada studera hälsovårdsundervisning och hälsovårdsadministration. Härefter hade Kungl. Maj:t befriat chefen för styrelsens sjukhusbyrå under tiden den 16 oktober—den 15 december 1947 och den 1 januari—den 15 februari 1948, varunder han jämlikt av Kungl. Maj:t meddelat förordnande att vara ställföreträdare för generaldirektören uppehölle dennes ämbete, från handläggning av de på honom såsom chef för nämnda byrå ankommande göromålen, samt förordnat en sjukstuguläkare och en lasarettsläkare att under resp. tidsperioder uppehålla byråchefstjänsten mot arvode av 18 kronor för dag ävensom ersättning för de löneförmåner, varifrån de på grund av ifrågavarande förordnanden nödgats avstå. Med anledning härav hade till sjukstuguläkaren under senare halvåret 1947 utbetalats 3 256 kronor 50 öre, och beräknade styrelsen, att kostnaderna för avlöning till lasarettsläkaren komme att uppgå till 3 180 kronor. Anslagsposten komme härigenom att belastas med sammanlagt 6 436 kronor 50 öre.

Styrelsen hade härjämte beviljat chefen för styrelsens social- och rättspsykiatriska byrå partiell tjänstledighet under tiden den 23 augusti—den 25 september 1947 samt förordnat en överläkare att handlägga vissa ärenden å byrån enligt generaldirektörens bestämmande. Sedermera har Kungl. Maj:t befriat samme byråchef under tiden den 26 september 1947—den 29 februari 1948 från handläggning av på honom ankommande ärenden i den omfattning, generaldirektören närmare bestämde, samt förordnat överläkaren att under sistnämnda tid handlägga de ärenden, varmed byråchefen på grund härav icke toge befattning, varvid beträffande överläkarens löneförmåner under förordnandet bestämmelserna i 21 § 2 mom. första stycket statens allmänna avlöningsreglemente skulle äga tillämpning. Arbetsbördan å byrån visade sig alltjämt vara sådan, att byråchefen under återstående delen av budgetåret icke kunde beräknas medhinna alla honom åliggande arbetsuppgifter. Styrelsen hade därför beslutat ingiva framställning om fortsatt befrielse t. o. m. den 30 juni 1948 för byråchefen från handläggningen av vissa ärenden samt om förlängt förordnande för överläkaren att under samma tid handlägga de ärenden, varmed byråchefen icke toge befattning. Under senare halvåret 1947 hade till överläkaren med anledning av hans förordnanden utbetalats tillhoppa 7 228 kronor. Vid bifall till styrelsens nyssnämnda framställning kunde kostnaderna för avlöning åt honom för förra halvåret 1948 beräknas till 10 150 kronor. För hela budgetåret 1947/48 skulle således komma att åtgå sammanlagt 17 378 kronor för ändamålet.

Slutligen ville styrelsen anmäla, att styrelsen med skrivelse den 30 januari 1948 med tillstyrkan överlämnat en framställning från biträdande byråinspektören i lönegrad Ce 23 hos styrelsen, som av Rockefellerinstitutet tilldelats ett resestipendium för att i Amerikas förenta stater studera sjuksköterskeutbildningen, att under henne med anledning av studieresan beviljad tjänstledighet fr. o. m. den 11 mars t. o. m. den 28 juli 1948 åtnjuta oavkortad lön. För uppehållande av biträdande byråinspektörsbefattningen under nämnda tid avsåge styrelsen att förordna en sjuksköterska utom styrelsen. Därest ifrågavarande framställning bifölles, komme detta att medföra en merbelastning å icke-ordinarieposten under innevarande budgetår med ett belopp av 2 815 kronor.

Sammanlagda beloppet av de icke förutsedda utgifterna under icke-ordinarieposten har styrelsen sålunda beräknat till (78 226 + 23 640 + 4 165 + 6 436 + 17 378 + 2 815) i avrundat belopp 132 600 kronor. Då, såsom tidigare omnämnts, den ordinarie belastningen å anslagsposten under senare halvåret 1947 uppgått till omkring 210 000 kronor och för förra halvåret 1948 beräknats till cirka 225 000 kronor, skulle alltså de sammanlagda utgifterna under posten under innevarande budgetår enligt styrelsens beräkningar uppgå till (132 600 + 210 000 + 225 000) 567 600 kronor, vilket belopp med 117 600 kronor överstege det belopp, varmed posten upptagits.

Föredraganden. Såsom framgår av den lämnade redogörelsen torde ett betydande överskridande av medicinalstyrelsens anslagspost till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, som för innevarande budgetår är upptagen till 450 000 kronor, icke kunna undvikas.

Det väntade överskridandet av anslagsposten är till största delen föranlett därav, att posten belastats eller väntas komma att belastas med utgif-

ter för vikarier å vakanta ordinarie tjänster eller för ordinarie befattningshavare, vilka inneha högre extra ordinarie tjänst eller åtnjuta tjänstledighet för offentligt uppdrag. En merbelastning å posten beräknas även uppkomma på grund därav, att vissa å styrelsens personalförteckning upptagna ordinarie kontorsbiträdesbefattningar icke kunnat tagas i anspråk, utan att i stället motsvarande antal icke-ordinarie befattningshavare måst anställas. De nu berörda merutgifterna motsvaras dock av besparingar å högre belopp å anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän.

Härutöver beräknas emellertid uppkomma vissa merutgifter å icke-ordinarieposten, som icke motsvaras av besparingar på annat håll. Huvuddelen av dessa merutgifter är förorsakad därav, att en förstärkning måst vidtagas av personalen på styrelsens social- och rättspsykiatriska byrå samt att särskilda successionsvikarier måst förordnas under tjänstledighet för styrelsens chef.

För egen del har jag ansett mig böra i stort sett godtaga styrelsens framställning om förstärkning av anslagsposten. Det av styrelsen beräknade beloppet torde emellertid kunna avrundas till 117 000 kronor. Ehuru Kungl. Maj:t torde äga riksdagens bemyndigande att medgiva överskridande av posten i fråga om de i det föregående omnämnda merutgifter, som motsvaras av besparingar å ordinarieposten, synes det mig dock lämpligt, att ärendet i dess helhet underställes riksdagen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att den i avlöningsstaten för medicinalstyrelsen upptagna anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal må för budgetåret 1947/48 överskridas med högst 117 000 kronor.

[2.] **Statens rättsläkarstation i Stockholm: Avlöningar.** Den i gällande avlöningsstat för statens rättsläkarstation i Stockholm upptagna anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal är fastställd till 19 400 kronor.

Med skrivelse den 20 februari 1948 har medicinalstyrelsen överlämnat en av *föreståndaren för rättsläkarstationen, professorn W. Bosæus*, gjord framställning om förstärkning av anslagsposten för innevarande budgetår.

Föreståndaren meddelar, att utgifterna under anslagsposten under tiden 1 juli 1947—31 januari 1948 uppgått till sammanlagt 12 000 kronor, vartill komme räkningar å övertidsarbete under januari 1948 å sammanlagt 449 kronor. Det vore icke sannolikt, att återstående medel under anslagsposten skulle räcka till budgetårets slut. Arbetsbördan vid stationen vore nämligen stadd i ökning. Förrättningarna komme dessutom mycket ojämnt och anhopade sig kraftigt vissa tider. Med hänsyn till stationens i förhållande till arbetsbördan fåtaliga personal och på grund av dess nuvarande otillfredsställande lokaler måste förrättningarna ej sällan utföras långt efter

den ordinarie arbetstidens slut. Särskilt övertidersättningarna komme på grund härav att stiga till betydande belopp. Under förutsättning att alltför stor anhopning av förrättningar icke komme att äga rum under budgetårets återstående månader, kunde den erforderliga förstärkningen av anslagsposten beräknas till 2 000 kronor.

Medicinalstyrelsen har för egen del på av föreståndaren anförda skäl hemställt, att anslagsposten måtte få överskridas med det av föreståndaren angivna beloppet, 2 000 kronor.

Föredraganden. På de i ärendet anförda skälen torde böra utverkas riksdagens bemyndigande för Kungl. Maj:t att medgiva överskridande av rättsläkarstationens icke-ordinariepost med högst 2 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att den i avlöningsstaten för statens rättsläkarstation i Stockholm upptagna anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal må för budgetåret 1947/48 överskridas med högst 2 000 kronor.

[3.] **Statens sjuksköterskeskola: Avlöningar.** Den i gällande avlöningsstat för statens sjuksköterskeskola upptagna anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal är fastställd till 52 400 kronor.

Genom beslut den 31 oktober 1947 medgav Kungl. Maj:t, med stöd av riksdagens i skrivelse den 5 mars 1947, nr 56, givna bemyndigande, att anslagsposten finge för budgetåret 1947/48 överskridas med högst 3 300 kronor.

I skrivelse den 18 februari 1948 har *styrelsen för statens sjuksköterskeskola* hemställt, att anslagsposten för budgetåret 1947/48 måtte få överskridas med — utöver genom nyssnämnda beslut den 31 oktober 1947 medgivet belopp — högst 3 600 kronor. Styrelsen har till stöd för sin hemställan anfört i huvudsak följande:

Med anledning av en av styrelsen gjord framställning medgav Kungl. Maj:t den 8 augusti 1947, att vid skolan finge under budgetåret 1947/48 anställas ett extra kanslibitråde med avlöning enligt lönegraden Cg 11. Vid fastställandet av gällande avlöningsstat för skolan kunde hänsyn ej tagas till här avsedda, först senare tillkomna befattning. Så torde ej heller ha skett vid medgivandet den 31 oktober 1947 att överskrida anslagsposten. Såvitt nu kan bedömas synes någon besparing å anslagsposten ej uppkomma. På grund härav torde behov komma att föreligga att överskrida posten med det belopp, som kommer att utgå i grundlön till kanslibiträdet. Befattningen i fråga tillträdde den 5 november 1947 och grundlönen för tiden från sagda dag till budgetårets slut beräknas uppgå till i runt tal 3 600 kronor.

Föredraganden. Skolstyrelsens förslag om ytterligare förstärkning av den i skolans avlöningsstat upptagna anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal anser jag mig böra biträda. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att den i avlöningsstaten för statens sjuksköterskeskola upptagna anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal må för budgetåret 1947/48 överskridas med — utöver jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 31 oktober 1947 medgivet belopp — högst 3 600 kronor.

D. Överståthållarämbetet och landsstaten.

[4.] **Överståthållarämbetet: Avlöningar.** Vid 1947 års riksdag beslöts en omorganisation av överståthållarämbetet, vilken innebar, att ur ämbetet utbrötos sådana delar, som handhade kommunala uppgifter — skatteverkets mantals-, uppbörds- och debiteringsavdelningar samt poliskammaren — och att kvarstående delar, med i huvudsak samma uppgifter som en länsstyrelse, i sin helhet uppfördes på riksstaten (proposition nr 192, riksdagens skrivelse nr 334). Ämbetet skulle därefter bestå av tre huvudavdelningar, nämligen första och andra kansliavdelningen samt skatteavdelningen. Omorganisationen trädde i kraft den 1 januari 1948.

Genom beslut den 30 juni 1947 fastställde Kungl. Maj:t avlöningsstater för ämbetet dels för tiden 1 juli—31 december 1947 och dels för tiden 1 januari—30 juni 1948. För den sistnämnda tiden ha särskilda belopp avsetts för kansliavdelningarna och för skatteavdelningen. För skatteavdelningen har upptagits bl. a. en post till avlöningar till icke-ordinarie personal. Posten har uppförts med 219 800 kronor.

I skrivelse den 25 februari 1948 har *överståthållarämbetet* hemställt, att till ämbetets förfogande måtte ställas ett ytterligare belopp av 46 000 kronor för avlöningar till icke-ordinarie personal vid skatteavdelningen. Den totala belastningen å posten under tiden den 1 januari—30 juni 1948 har uppskattats till 266 339 kronor. Ämbetet anför, att med utgångspunkt från de i propositionen nr 192/1947 angivna grunderna medelsförbrukningen kunde beräknas till 214 411 kronor. Därutöver vore emellertid medel behövliga dels för avarbetande av uppkommen balans i fråga om ärenden, avseende gåvoskattedeklarationer, dels ock för förstärkning av taxeringspersonalen.

Rörande deklarationsärendena anför ämbetet.

Under 1947 ha till ämbetet inkommit 6 940 gåvoskattedeklarationer, därav 3 535 enbart under december. Under tiden t. o. m. april 1948 kan ytterligare ett avsevärt antal sådana deklarationer förväntas inkomma. Antalet gåvoskattedeklarationer, som nu måste behandlas, utgör omkring 4 000, vilket är fyra gånger så stort som medeltalet deklarationer för åren 1941—1945 och nära nog dubbelt så stort som antalet deklarationer för 1946. Anledningen till ökningen 1947 torde väsentligen vara att söka i införandet av kvarlåtenskapsskatten, vilken trädde i kraft den 1 januari 1948. Den balans som föreligger är sålunda betydande och åtgärder synas påkallade för dess avarbetande inom rimlig tid. Med hänsyn till den arbetsinsats, som handläggningen av gåvoskatteärendena hittills krävt, anser sig ämbetet behöva fr. o. m. den 1 mars 1948 under ett år framåt anställa *dels* en kvalifi-

cerad jurist med arvode motsvarande avlöning till en byråsekreterare och dels ett kontorsbiträde med arvode motsvarande avlöning i lägsta löneklassen i högsta vederbörliga lönegrad.

Lönerna till de två nämnda befattningshavarna uppskattar ämbetet till sammanlagt 5 584 kronor.

Förstärkningen av taxeringspersonalen avser befattningshavare med skriv- och kontorsgöromål. Rörande orsakerna till det ökade personalbehovet uttalar ämbetet.

I sitt betänkande angående inrättandet av en statlig taxeringsavdelning vid överståthållarämbetet framhöll ämbetet bl. a., att arbetsmängden för avdelningen till stor del vore flytande och beroende på storleken av den personal, som statsmakterna ville bekosta för att få arbetet så grundligt utfört, som ansåges påkallat vid ett övervägande mellan, å ena sidan, kostnaderna för avdelningen och, å andra sidan, de fördelar som genom ett intensifierat arbete stode att vinna från allmänna synpunkter sett. Ämbetet framhöll vidare, att det icke ansetts tillrådligt att räkna med mindre personal än som erfordrades för att taxeringsarbetets effektivitet ej skulle förminsкас och allmänheten förlora tilltro till taxeringsmyndigheternas förmåga att åstadkomma en rättvis och likformig taxering.

Svårigheten att bedöma personalbehovet gjorde sig särskilt gällande med avseende å biträdespersonalen.

Det nya uppberdssystemet har aktualiserat en del arbetsuppgifter — till viss del av övergående natur — vilkas omfattning icke tidigare låtit sig bedömas. Vidare har skatteavdelningens lokalfråga icke medgivit den rationalisering av biträdespersonalens arbete, som tidigare förutsatts och som med bättre lokalförhållanden skulle ha varit möjlig.

Nu föreliggande erfarenheter utvisa, att en förstärkning av personalen å taxeringsavdelningen synes påkallad fr. o. m. den 1 mars 1948.

Ämbetet hänvisar i detta sammanhang till en av förste taxeringsintendenten upprättad promemoria. I denna framhålles, att ämbetet vid sin utredning i omorganisationsfrågan såsom grundval för sitt bedömande av personalbehovet å taxeringsavdelningen haft en av landskamreraren Wigert verkställd undersökning. Wigert hade föreslagit, att 47 biträden skulle anställas vid avdelningen. Ämbetet hade emellertid ansett det möjligt att reducera befattningshavarnas antal till 36. Därvid hade ämbetet särskilt beaktat kostnadsfrågan. Vidare hade räknats med att krigskonjunkturbeskattningen skulle avvecklas. Ämbetet hade därjämte funnit sig böra utgå från att stadens medverkan vid taxeringsarbetet i första instans skulle vara att påräkna i minst lika stor omfattning som i andra magistratsstäder samt att icke någon av de arbetsuppgifter, som tidigare fullgjorts av skatteverket i dess egenskap av lokal skattemyndighet, skulle åvila ämbetets skatteavdelning. Härefter anföres i promemorian.

Handläggningen å taxeringskontoren av ärenden rörande skatt för inkomstökning enligt övergångsbestämmelserna till uppberdsförordningen medför längdförings- och utskriftsarbete i ökad utsträckning under första halvåret 1948.

Även krigskonjunkturbeskattningen tarvar i viss mån — ehuru i minskande omfattning — alltjämt personal för arbeten av rutinmässig art.

En arbetsuppgift, för vars utförande under den kommande taxeringsperioden personal erfordras i långt högre grad än tidigare, är undersökningen av löneuppgifter för personer, vilka icke kunna återfinnas i det s. k. allmänna registret (d. v. s. registret till 1947 års mantalslängd) eller i mantalsverkets adressregister på grund av att antingen namnuppgifterna äro oriktiga eller vederbörande icke är kyrkobokförd i Stockholm. Genom taxeringsavdelningens försorg måste i det stora flertalet dylika fall tagas kontakt — skriftligen eller per telefon — med den arbetsgivare, som avlämnat löneuppgiften. Den möjlighet, som står till buds att med hjälp av löneuppgifterna kontrollera att inkomstbelopp deklarerats, bör under alla förhållanden utnyttjas i så stor utsträckning som möjligt.

Förändret av längderna över särskild skatt å förmögenhet är en arbetsuppgift, som författningsenligt åligger taxeringsnämndernas ordförande. Det är emellertid mera rationellt, att för detta manuella arbete taxeringskontorens personal anlitas, varigenom ordförandena kunna ägna mera tid åt kvalificerade uppgifter. Taxeringskontorens övertagande av förmögenhetslängdernas förande förutsätter dock någon ökning av biträdespersonalen.

De skattskyldiga i Stockholm ha sedan länge begagnat sig av möjligheten att i och för rådfrågning besöka taxeringskontoren i avsevärt större utsträckning än de skattskyldiga i länen i fråga om länsstyrelsernas taxeringsavdelningar. Att denna möjlighet kommer att även framgent utnyttjas, torde kunna anses givet; detta förhållande medför emellertid, att på varje taxeringskontor minst ett biträde dagligen helt tages i anspråk för att taga emot besökande, lämna dem upplysningar i enklare taxeringsfrågor eller hänvisa dem till taxeringskontorens kvalificerade tjänstemän.

Innan en klar och otvetydig gränsdraging åstadkommits mellan å ena sidan sådana arbetsuppgifter rörande taxeringsarbetet i första instans, som den lokala skattemyndigheten enligt 15 § taxeringsförordningen skall eller må fullgöra, och å andra sidan arbetsuppgifter, som taxeringsnämndsordförandena eller skatteavdelningen såsom länsstyrelse har att fullgöra, måste man räkna med att vissa arbetsuppgifter, som tidigare fullgjorts av skatteverket och vilka i andra städer med egen uppbördsförvaltning i viss omfattning utföres av den lokala skattemyndigheten, i Stockholm tills vidare måste fullgöras av taxeringsavdelningen. För en sådan anordning tala måhända även praktiska skäl.

Slutligen må framhållas, att stadens folkmängd sedan 1945, det år vår beräkningarna grundats, ökat från 654 864 personer till cirka 705 000 personer eller med i runt tal 50 000 personer.

Rörande personalbehovets storlek uttalas i promemorian, att, ehuru Wigert vid sina beräkningar torde hava tagit någon hänsyn även till de närmaste årens ökning av arbetsvolymen, försiktigheten bjöde att behovet av personalförstärkning uppskattades till ett något större antal personer än Wigert föreslagit, helst som en frånvaroprocent på grund av sjukdom av omkring 10 finge anses vara konstant beträffande biträdespersonalen. Den erforderliga ökningen borde därför enligt promemorian beräknas till 18 personer. Denna personal anses behövlig även efter taxeringsperioden och under återstoden av år 1948 samt under första hälften av år 1949.

Då behovet av personalförstärkning delvis sammanhänger med uppgifter av engångsnatur, anser sig ämbetet f. n. böra räkna med att endast 10 av de föreslagna kontorsbiträdesbefattningarna hänföras till aspiranttjänster

under reglerad befordringgång. I övrigt skulle tillfällig personal anställas. Därjämte bleve nödvändigt att påkalla övertidsarbete i viss omfattning.

Ämbetet har för utökning av personalen å taxeringsavdelningen upptagit ett belopp av 26 344 kronor, avsett för 10 kontorsbiträden med reglerad befordringgång och 6 arvodesavlönade biträden. För övertidsersättningar beräknas 20 000 kronor.

Enligt dessa kalkyler skulle lönekostnaderna vid skatteavdelningen under tiden 1 januari—30 juni 1948 uppgå till sammanlagt (214 411 + 5 584 + 26 344 + 20 000) 266 339 kronor. Då posten i avlöningsstaten uppförts med 219 800 kronor, skulle alltså enligt ämbetet anvisning behöva ske av ytterligare (266 339 — 219 800) 46 539 kronor, vilket belopp avrundats till 46 000 kronor.

Föredraganden. Den personal, med vilken överståthållarämbetet räknat i sin framställning, är icke obetydligt större än den personaluppsättning, vilken vid 1947 års omorganisation avsågs för ämbetets skatteavdelning. Såsom framställningen giver vid handen ha emellertid avdelningens arbetsuppgifter i vissa hänseenden blivit mer omfattande än som vid omorganisationen förutsattes. En viss förstärkning av icke-ordinarieposten torde därför vara ofrånkomlig. Då emellertid avdelningen hittills varit i verksamhet under knappt 2 månader, synes erfarenheten rörande personalbehovet vara alltför ringa för att en så kraftig förstärkning av personalen, som ämbetet föreslagit, nu skulle genomföras. Jag föreslår, att till ämbetets förfogande utöver vad som redan anvisats ställes ett sammanlagt belopp av 30 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att den i avlöningsstaten för överståthållarämbetet upptagna anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal vid skatteavdelningen må för budgetåret 1947/48 överskridas med högst 30 000 kronor.

[5.] **Landsfiskalerna m. fl.: Avlöningar.** Den 30 juni 1947 har Kungl. Maj:t fastställt av riksdagen godkänd avlöningsstat för landsfiskalerna m. fl. att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1947/48. Staten upptager bl. a. en anslagspost till avlöningar till icke-ordinarie personal å 3 860 000 kronor. Med stöd av det av riksdagen den 5 mars 1947, nr 56, givna bemyndigandet har Kungl. Maj:t genom beslut den 16 januari 1948 medgivit, att posten må överskridas med högst 190 000 kronor. Sammanlagt står alltså till länsstyrelsernas förfogande för avlöande av icke-ordinarie personal under innevarande budgetår ett belopp av 4 050 000 kronor.

Kungl. Maj:t har genom beslut den 29 juni 1945 bestämt antalet extra ordinarie tjänster i de olika landsfiskalsdistrikten samt medgivit, att länsstyrelserna på vissa villkor utan Kungl. Maj:ts vidare hörande finge, i anledning av de nuvarande onormalt omfattande kamerala arbetsuppgifterna, i landsfiskalsdistrikten anställa extra biträdespersonal i viss angiven utsträckning.

Enligt av Kungl. Maj:t genom beslut den 8 september 1939 och i 16 § kungörelsen den 24 september 1943, nr 708, givna bemyndiganden ha länsstyrelserna ägt att för den s. k. administrativa försvarsberedskapen förordna behövt antal landsfiskalsassistenter och andra tjänstebiträden hos landsfiskalerna. Den 30 juni 1947 har Kungl. Maj:t i samband med medelsanvisningen för budgetåret 1947/48 föreskrivit, att de utgifter, som under nämnda budgetår må komma att göras med stöd av dessa bemyndiganden, skola tills vidare redovisas under särskild rubrik under ifrågavarande anslagspost. Kungl. Maj:t har förklarat sig framdeles vilja meddela beslut om sättet för täckande av utgifter, som under budgetåret orsakades av ifrågavarande personalförstärkning.

På anmodan ha *länsstyrelserna* inkommit med vissa uppgifter angående utgifterna under anslagsposten till icke-ordinarie personal. En sammanställning av uppgifterna ger vid handen, att utgifterna för avlöning av icke-ordinarie personal, avsedd för fullgörande av stadigvarande arbetsuppgifter, för tiden 1 juli 1947—31 januari 1948 uppgått till 2 347 200 kronor, medan utgifterna för avlöning av personal, som anställts på grund av rådande krisförhållanden, under samma tid uppgått till 335 200 kronor. Länsstyrelserna ha vidare för tiden 1 februari—30 juni 1948 beräknat kostnaderna för avlöning åt den för mera ordinära uppgifter avsedda personalen till 1 774 200 kronor och för avlöning åt krispersonalen till 249 400 kronor.

Föredraganden. Enligt länsstyrelsernas beräkningar kunna utgifterna för avlöningar till den icke-ordinarie personal hos landsfiskalerna, som erfordras för mera stadigvarande arbetsuppgifter, och till den tillfälligt anställda krispersonalen beräknas uppgå till 4 121 400 resp. 584 600 kronor. Mot dessa beräkningar har jag icke något att erinra.

Då till länsstyrelsernas förfogande för avlöningar till icke-ordinarie personal står ett belopp av 4 050 000 kronor, skulle alltså posten behöva överskridas med $(4\,121\,400 + 584\,600 - 4\,050\,000)$ i runt tal 660 000 kronor.

Jag får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att den i avlöningsstaten för landsfiskalerna m. fl. upptagna anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal må för budgetåret 1947/48 överskridas med — utöver tidigare enligt riksdagens bemyndigande av Kungl. Maj:t medgivet belopp — högst 660 000 kronor.

Vad föredraganden sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:
Gunnar Olofsson.

Bilaga 5.

Egentliga statsutgifter.**Sjätte huvudtiteln.**

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 27 februari 1948.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, WEIJNE, KOCK.

Chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Nilsson, anmäler härefter under kommunikationsdepartementets handläggning hörande ärenden angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48 samt anför därvid följande.

F. Tekniska institut.

[1.] 6. Statens geotekniska institut: Ersättning för vissa undersökningskostnader i samband med jordrasen vid Lidan. Vid den omfattande naturkatastrof i form av ett jordras, som den 2 februari 1946 inträffade i Lidans dalgång vid Sköttorp i Skaraborgs län, tillkallades expertis bl. a. från statens geotekniska institut. Institutet biträdde under den kritiska tiden för arbetet vid skredet länsstyrelsen i länet med råd och anvisningar samt igångsatte därjämte omfattande borrhundersökningar inom hela skredområdet för utrönande av markens stabilitet och för studium av skredets orsaker m. m. Dessa undersökningar, vilka av institutet ansetts äga direkt samband med arbetet för katastrofens begränsning, pågingo ända till utgången av år 1946. Därefter har institutet i forskningssyfte bedrivit vissa ytterligare undersökningsarbeten vid skredplatsen.

Enligt föreskrifterna i 1 § instruktionen för institutet skall detta för uppdrag, som av detsamma fullgöras, äga uppbära ersättning enligt grunder, som fastställas av Kungl. Maj:t eller, enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande, av institutets direktion.

Med bifall till Kungl. Maj:ts därom i proposition 1947:290 framlagda förslag har riksdagen å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1946/47 under nionde huvudtiteln anvisat ett reservationsanslag av 15 300 kronor till Bidrag till ersättning för genom jordras vid Lidan förorsakade skador m. m. Detta anslag är avsett dels för bidrag till vissa enskilda personer för av dem lidna ekonomiska förluster, dels för täckande av utgifter för anlitat hjälpmanskap men däremot icke för sådana undersökningskostnader, varom här är fråga.

I skrivelse den 14 maj 1947 har *länsstyrelsen i Skaraborgs län* meddelat, att geotekniska institutet, med anhållan om likvid, till länsstyrelsen överlämnat räkningar å tillhoppa 22 829 kronor 41 öre, avseende kostnader för geotekniska undersökningar under tiden till slutet av år 1946 med anledning av jordrasen vid Lidan. Länsstyrelsen, som vitsordar att länsstyrelsen under den kritiska tiden vid rasen haft god nytta av den geotekniska expertisen, säger sig icke kunna bedöma skäligheten och befogenheten av de avlämnade räkningarna, särskilt i vad de avse undersökningarna under tiden efter katastrofens avvärjande i mars 1946. Då även de sistnämnda undersökningarna torde ha betingats av omsorgen om och angelägenheten ur institutets och sålunda ytterst även ur det allmännas synpunkt av att få fullständigt klarlagt jordförhållandena i och vid Lidans ådal, förklarar sig länsstyrelsen, som saknar medel för utgifternas bestridande, emellertid gärna vilja förorda, att institutet beredes särskilt anslag härför, i den mån institutet icke disponerar egna medel för ändamålet.

Utlåtanden i ärendet ha avgivits av statskontoret, riksräkenskapsverket och statens geotekniska institut.

Statskontoret meddelar, att det undandrager sig ämbetsverkets bedömande huruvida här ifrågavarande utgifter äro hänförliga till sådana åtgärder, som vidtagits för katastrofhotets avvärjande, eller avse utgifter för institutets enligt instruktion åliggande forskningsverksamhet. I den mån utgifterna äro av det förstnämnda slaget böra desamma enligt statskontorets mening täckas med anlåtande av förslagsanslaget till oförutsedda utgifter. *Riksräkenskapsverket* har anfört liknande synpunkter.

Statens geotekniska institut understryker i sitt utlåtande, att förevarande kostnader helt och hållet förorsakats av de undersökningar, som erfordrades för katastrofens mildrande och sålunda direkt tjänade länets intressen.

Departementschefen. Geotekniska institutets verksamhet är i huvudsak inriktad på forskningsarbete samt utförande av konsultationsuppdrag. Frånsett sådana konsultationer, som endast omfatta rådgivning utan några särskilda undersökningskostnader, finansieras konsultationsverksamheten genom avgifter, vilka erläggas av vederbörande uppdragsgivare. Såvitt framgår av handlingarna i ärendet synas de undersökningskostnader, varom nu är fråga, icke kunna hänföras till den allmänna forskningsverksamhet, för vilken medel beräknats under institutets anslag. Med hänsyn härtill vill jag — ehuru frågan om undersökningsarbetets bedrivande, i varje fall för tiden efter avvärjandet av det omedelbara katastrofhotet i mars 1946, rätteligen

bort på förhand underställas Kungl. Maj:ts prövning — icke motsätta mig, att särskilda medel nu anvisas för täckande av utgifterna. Ett särskilt anslag å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår synes böra äskas för ändamålet. Anslaget bör bestämmas till avrundat 22 900 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens geotekniska institut: Ersättning för vissa undersökningskostnader i samband med jordrasen vid Lidan* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av kronor 22 900.

I. Diverse.

[2.] 9. *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, reservationsanslag.* Anslaget är för budgetåret 1947/48 anvisat med 250 000 kronor. Därjämte fanns vid ingången av budgetåret en reservation av icke fullt 97 000 kronor. Medelsåtgången å anslaget intill den 15 februari 1948 har utgjort i runt tal 302 000 kronor.

Beträffande medelsbehovet för återstoden av budgetåret må framhållas bl. a. att 1944 års trafikutredning, 1945 års fiskehamnsutredning och 1945 års skärgårdsutredning under den senaste tiden avslutat sitt arbete. Inom den närmaste tiden kommer 1945 års trafiksäkerhetskommitté att överlämna sitt betänkande. Tryckningskostnaderna samt hittills oregrerade ersättningar till experter för dessa kommittéer beräknas komma att belasta anslaget för innevarande budgetår med i runt tal 60 000 kronor.

Av kommittéer, som icke lära hinna slutföra sina uppdrag före den 1 juli 1948, äro elkraftutredningen av år 1943, 1944 års hamnutredning och 1944 års trafikförfattningssakkunniga mest kostnadskrävande. För dessa kommittéer torde medelsbehovet under återstoden av budgetåret komma att uppgå till omkring 80 000 kronor. Slutligen beräknas för övriga kommittéer komma att erfordras sammanlagt omkring 55 000 kronor.

I enlighet med det anförda skulle en förstärkning av kommittéanslaget med 150 000 kronor vara erforderlig.

På grund härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 150 000.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Nils Hård af Segerstad.

Bilaga 6.

Egentliga statsutgifter.**Sjunde huvudtiteln.**

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 27 februari 1948.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, WEIJNE, KOCK.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler härefter under finansdepartementets handläggning hörande ärenden angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48 samt anför därvid följande.

[1.] **Statskontoret: Avlöningar.** Gällande avlöningsstat för statskontoret upptager för avlöningar till icke-ordinarie personal en obetecknad anslagspost å 344 000 kronor. I skrivelse den 24 februari 1948 har statskontoret gjort framställning om medgivande att överskrida nämnda anslagspost. Statskontoret har verkställt vissa beräkningar över medelsåtgången under anslagsposten för innevarande budgetår och kommit till det resultatet att ett överskridande med 35 000 kronor — fränsett överskridande som Kungl. Maj:t hade befogenhet att medgiva — vore erforderligt. Anledningen till denna ökade belastning å anslaget vore den att pensionsbyråns arbetsbörda väsentligt ökat, dels till följd av källskattereformens genomförande, dels på grund av den av 1947 års riksdag beslutade pensionsreformen, som föranlett omräkning före den 1 januari 1948 av ca 26 000 pensioner. För att avarbeta dessa ärenden hade förste revisorstjänsten måst dubbleras, varjämte tillfällig arbetskraft anlåtats samt övertidsarbete i betydande omfattning ägt rum. Till utgiftsökningen hade även bidragit den försenade och ännu ej avslutade leveransen av pensionsbyråns nya maskinella utrustning.

Med biträdande av statskontorets förslag vill jag förorda, att riksdagens medgivande inhämtas att överskrida statskontorets icke-ordinariepost med högst 35 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att den i avlöningsstaten för statskontoret uppförda anslagsposten Avlöningar till icke-ordinarie personal må under budgetåret 1947/48 överskridas med högst 35 000 kronor.

[2.] **Statistiska centralbyrån: Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet.** Gällande avlöningsstat för statistiska centralbyrån upptager för avlöningar till icke-ordinarie personal en obetecknad anslagspost å 295 000 kronor. Genom beslut den 31 oktober 1947 har Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens bemyndigande (r. skr. 1947:56) föreskrivit, att anslagsposten finge överskridas med högst 8 000 kronor. I skrivelse den 24 februari 1948 har statistiska centralbyrån gjort en kalkyl över medelsåtgången under ifrågavarande anslagspost per den 30 juni 1948 och med anledning härav hemställt om medgivande att ytterligare överskrida anslagsposten. Härvid har centralbyrån erinrat om att Kungl. Maj:t förordnat en befattningshavare i kammarrätten att under tiden 9 februari—30 juni 1948 biträda inom centralbyrån med handläggningen av vissa folkbokföringsärenden för att kompensera den personalminskning som uppkommit genom att byråchefen å folkbokföringsavdelningen under del av budgetåret med avstående av sin lön i centralbyrån tagits i anspråk för visst arbete inom finansdepartementet. Vidare har centralbyrån såsom skäl för sin hemställan anfört, att den icke-ordinarie personalen måst utökas med hänsyn till att antalet invandringsärenden å nämnda avdelning ökat i en omfattning, som ej kunnat förutses (se 1948:VII ht s. 17), samt att skötseln av det centrala automobilregistret genom fordonsbeståndets fortsatta tillväxt blivit alltmer krävande (jfr prop. 1947: 163, bilaga 6, punkt 3). Centralbyrån beräknade merkostnaderna för ifrågavarande personalförstärkning till 65 500 kronor.

Departementschefen. Mot centralbyråns förevarande förslag har jag ej något att erinra.

I detta sammanhang vill jag även anmäla, att centralbyrån i skrivelse den 26 februari 1948 meddelat, att det för innevarande budgetår anvisade förslagsanslaget till viss tillfällig personal vid länsstyrelserna m. m. komme att väsentligen överskridas (jfr 1948: VII ht s. 23). För att i någon mån kunna begränsa medelsåtgången under ifrågavarande anslag synes mig nödvändigt, att undersökningar i rationaliserings- och besparingssyfte snarast möjligt igångsättas vid länsstyrelsernas folkbokföringsavdelningar. De på innevarande budgetår belöpande merkostnader, som betingas härav, kunna uppskattas till i runt tal 3 000 kronor. Dessa utgifter böra belasta centralbyråns icke-ordinariepost.

Under åberopande av vad sålunda anförts tillstyrker jag, att Kungl. Maj:t inhämtar riksdagens medgivande till att centralbyråns icke-ordinariepost under löpande budgetår må ytterligare överskridas med ett belopp av 68 500 kronor, och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att den i avlöningsstaten för statistiska centralbyrån uppförda anslagsposten Avlöningar till icke-ordinarie personal må under budgetåret 1947/48 — utöver av Kungl. Maj:t medgivet belopp av 8 000 kronor — överskridas med högst 68 500 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Per Ihrfelt.

Bilaga 7.

Egentliga statsutgifter.**Åttonde huvudtiteln.**

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 27 februari 1948.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, WEIJNE, KOCK.

Chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Weijne, och statsrådet Quensel anmäla härefter under ecklesiastikdepartementets handläggning hörande ärenden angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48, statsrådet Quensel beträffande punkten 1 samt statsrådet Weijne beträffande punkterna 2 och 3. Föredragandena anföra därvid följande.

C. Kyrkliga ändamål.

[1.] 9 a. **Bidrag till restaurering av Skara domkyrka, reservationsanslag.** I enlighet med förslag i propositionen 1944:127 anvisade riksdagen (skrivelsen 1944:229) för budgetåret 1944/45 dels såsom Bidrag till restaurering av Skara domkyrka ett reservationsanslag av 160 000 kronor, dels till Lån till Skara domkyrka för restaurering av domkyrkan under fonden för låneunderstöd ett investeringsanslag av 50 000 kronor. Genom beslut den 13 oktober 1944 har Kungl. Maj:t meddelat bestämmelser angående anslag till restaureringen. På sätt i propositionen förutsatts har därvid såsom villkor för reservationsanslagets utgående föreskrivits, att Skara församling till domkyrkans restaurering lämnade bidrag med 120 000 kronor samt att av för restaureringen insamlade medel ett belopp av 250 000 kronor ävensom församlingens bidrag och nämnda lånemedel i första hand toges i anspråk för restaureringen. Härjämte har såsom villkor för lånet föreskrivits, att

domkyrkan med början den 31 december 1955 skulle amortera lånet med minst 2 500 kronor årligen samt att domkyrkan skulle erlägga ränta från och med den 1 januari 1951.

I propositionen beräknades totalkostnaden för restaureringen på grundval av en år 1943 gjord utredning till 580 000 kronor.

Domkapitlet i Skara har nu anhållit om ytterligare statsanslag med högsta möjliga belopp för bestridande av den merkostnad å i runt tal 150 000 kronor, som beräknats uppkomma till följd av inträdda prisstegringar. Domkapitlet har upplyst, att restaureringen kunnat påbörjas först våren 1947, då tillstånd erhållits att utföra yttre och vissa inre arbeten. Domkyrkan hade den 10 september 1947 härjats av eld, varvid bland annat större delen av dittills utförda arbeten förstörts. Den brandskadeersättning, som domkyrkan erhållit, komme emellertid i varje fall att till fullo täcka kostnaderna för brandskadornas botande, varför kostnaderna för restaureringen icke komme att ökas genom branden. På grund av stegrade arbets- och materialpriser hade emellertid restaureringskostnaderna — enligt ett den 7 maj 1947 ingånget entreprenadkontrakt och den 20 november 1947 dagtecknade beräkningar — numera stigit till 729 051 kronor. För restaureringens genomförande erfordrades alltså utöver redan tillgängliga medel om tillhoppa 580 000 kronor ytterligare ungefär 150 000 kronor.

Beträffande kostnadsökningens gäldande har domkapitlet framhållit, att domkyrkan, som ålagts bidra med 50 000 kronor till restaureringen, icke kunde lämna ytterligare bidrag. Att på enskild väg anskaffa ytterligare medel syntes icke heller möjligt. Under sådana förhållanden syntes enda utvägen vara, att resterande erforderliga medel till större delen tillsköttes av statsverket, då det måste anses skäligt att ett så litet och skuldtyngt samhälle som Skara endast svarade för en mindre del av merkostnaden.

Kammarkollegiet har ansett merkostnaden böra beräknas till ett 5 000 kronor lägre belopp än vad domkapitlet angivit, dels emedan kostnadsökningen uppgivits till 149 051 kronor, dels på grund av att enligt inhämtade upplysningar restaureringsarbeten för en kostnad av cirka 4 000 kronor gäldats genom brandskadeersättningen. Merkostnaden borde alltså beräknas till 145 000 kronor. I likhet med domkapitlet ansåge kollegiet domkyrkan, vilken inom en nära framtid hade att vidkännas kostnader även för reparation av domkapitelshuset, icke böra åläggas ökad bidragsskyldighet. Församlingen skulle enligt Kungl. Maj:ts förutnämnda beslut bidra med 120 000 kronor eller alltså med $\frac{12}{58}$ av den tidigare uppskattade totalkostnaden. Om församlingen ålades motsvarande bidragsskyldighet beträffande merkostnaden, skulle församlingen erlägga ($\frac{12}{58}$ av 145 000 =) 30 000 kronor. Emellertid hade stadens ekonomiska ställning numera väsentligt förbättrats. Sålunda hade antalet skattekrönor stigit från 95 858 (för år 1943) till 138 308 (för år 1947) och utdebiteringen för allmän kommunalskatt sjunkit från 10 kronor till 8 kronor 90 öre för skattekröna. Vidare hade kommunens tillgångar stigit från 4,5 miljoner kronor (1 januari 1942) till 6,1 miljoner kronor (1 januari 1947), medan skulderna ökats allenast från

2,4 miljoner kronor till 2,5 miljoner kronor. Med hänsyn härtill ansåge kollegiet församlingens bidrag böra bestämmas till 35 000 kronor. Återstoden eller 110 000 kronor borde utgå såsom statsanslag.

Statskontoret har förklarat sig väl inse önskvärdheten av att det påbörjade restaureringsarbetet fullföljdes. Ämbetsverket funne emellertid tveksamt, om i nuvarande ansträngda ekonomiska läge ytterligare statsmedel borde ställas till förfogande för ändamålet. Enligt propositionen 1944: 127 hade föredragande departementschefen uttalat, att om de faktiska kostnaderna för restaureringen skulle komma att överskrida de beräknade, borde på detta förhållande icke kunna grundas något anspråk från domkyrkans eller församlingens sida på ytterligare statsbidrag. För den händelse ytterligare bidrag av statsmedel emellertid skulle anses böra lämnas, borde förut anvisat anslag uppräknas högst med ett belopp som motsvarade stegringen från 1943 till 1947 av den av staten finansierade delen av byggnadskostnaderna, d. v. s. enligt av byggnadsstyrelsen tillämpad byggnadskostnadsindex med 30 %. Det högsta belopp, som syntes kunna övervägas att utgå såsom ytterligare bidrag, syntes fördensskull böra angivas till 50 000 kronor.

Föredraganden. Till den år 1944 beslutade restaureringen av Skara domkyrka beviljades byggnadstillstånd först år 1946, varefter arbetet påbörjades våren 1947. Detta förhållande i förening med ytterligare försening genom brand har medfört, att totalkostnaden för restaureringen, tidigare beräknad till 580 000 kronor, ökats genom de under tiden uppkomna pristegringarna. Kostnadsökningen torde i enlighet med kammarkollegiets förslag böra beräknas till 145 000 kronor.

Med hänsyn till de skäl, som föranlett restaureringsbeslutet, anser jag i likhet med myndigheterna önskvärt, att arbetet fullföljes. Restaureringskostnaden skulle enligt 1944 års beslut bestridas med följande medel: insamlade medel 250 000 kronor, bidrag av församlingen 120 000 kronor, bidrag av domkyrkan 50 000 kronor (förskotterat av staten genom lån) och statsbidrag 160 000 kronor. Till bestridande av kostnadsökningen anses ytterligare medel icke kunna erhållas genom insamling. Domkyrkan kan såsom i ärendet framhållits icke rimligen åläggas ökade utgifter för detta byggnadsföretag.

Vid ansökan år 1944 av frågan om anslag till domkyrkans iståndsättande uttalade föredragande departementschefen, att, om de faktiska kostnaderna skulle komma att överstiga de beräknade, på detta förhållande icke kunde grundas något anspråk från domkyrkans eller församlingens sida på ytterligare statsbidrag. Härvid torde emellertid departementschefen icke ha avsett en situation som den nu uppkomna. Under erinran att vidmakthållandet av sådana kulturminnesmärken, som det varom nu är fråga, betraktats som en hela rikets angelägenhet anser jag mig böra tillstyrka ytterligare statsbidrag till restaureringen. Vad beträffar statsanslagets storlek, har kammarkollegiet föreslagit ett belopp av 110 000 kronor, medan statskontoret funnit högst 50 000 kronor böra ifrågakomma.

Jag anser mig böra tillstyrka ett statsbidrag av 100 000 kronor, vilket bör utgå under villkor att församlingen tillskjuter minst 45 000 kronor.

För ändamålet torde å tilläggsstat II till riksstaten för innevarande budgetår böra uppföras ett reservationsanslag av 100 000 kronor under samma rubrik som det för budgetåret 1944/45 anvisade reservationsanslaget. Förefintlig behållning å sistnämnda anslag torde få tillgodoföras det nya anslaget.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till restaurering av Skara domkyrka* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 100 000.

E. Universiteten, den medicinska undervisningen m. m.

[2.] 29. **Universitetssjukhus: Bidrag till allmänna barnbördshuset i Stockholm.** För fördelningen av driftkostnaderna vid allmänna barnbördshuset i Stockholm mellan staten, Stockholms stad och Stockholms läns landsting gälla sedan den 1 juli 1946 enligt därom träffat avtal nya, av 1945 års riksdag godkända grunder (se 1945 års åttonde huvudtitel, punkt 89 s. 214 ff. och riksdagens skrivelse nr 8, punkt 90). De nya grunderna äro avsedda att tillämpas intill dess den vid allmänna barnbördshuset bedrivna undervisningen överflyttas till en planerad ny klinik vid Sabbatsbergs sjukhus (jfr propositionen 1945: 102). Denna överflyttning har beräknats komma att äga rum år 1949. Enligt det nya avtalet svarar staten — förutom för det sedvanliga statsbidraget till driften av förlossningsanstalter — helt för lönekostnaderna för läkarpersonalen samt därutöver för 15 procent mot tidigare 50 procent av de driftkostnader i övrigt, som icke täckas av inkomster i form av nyssnämnda statsbidrag, legosängsavgifter och vinst från polikliniken. Den enskilda avdelningen finansieras helt genom erlagda vårdavgifter. Med tillämpning av nämnda avtalsbestämmelser har statens bidrag till barnbördshuset för innevarande budgetår beräknats till 344 700 kronor, vilket belopp anvisats som obetecknat anslag, som alltså icke må överskridas.

Lönerna för barnbördshusets befattningshavare — med undantag för läkarlönerna, för vilka gäller särskild reglering — utgå enligt de grunder, som gälla vid Stockholms stads sjukhus. Direktionen över allmänna barnbördshuset äger enligt det av Kungl. Maj:t fastställda reglementet för sjukhuset att inom de gränser, som betingas av givna anslag och i övrigt förefintliga tillgångar, bestämma avlöningsförmånerna för annan personal än läkare.

I skrivelser den 19 februari och den 18 december 1947 har *direktionen* hemställt om anvisande för budgetåret 1947/48 av tillhoppa 85 210 kronor för genomförande av löne- och pensionsförbättringar för barnbördshusets personal.

Av direktionens båda framställningar inhämtas i huvudsak följande.

Läkarpersonalen. Den vid barnbördshuset anställde konsulterande barnläkaren har begärt att få sitt arvode, som sedan cirka 25 år tillbaka utgått oförändrat med 1 800 kronor för år, höjt till 4 200 kronor för år. Direktionen anser det vara synnerligen värdefullt, att en läkare med pediatrik specialistkompetens finnes vid barnbördshuset. Det med uppdraget förenade ansvaret och arbetet synas väl motivera den begärda höjningen, varför direktionen tillstyrker densamma, räknat från och med den 1 juli 1947.

Sedan underläkarna vid allmänna barnbördshuset från och med budgetåret 1946/47 erhållit samma lönegradsuppflyttning och löneförbättring, som kommit underläkarna vid karolinska sjukhusets kvinnoklinik till del, ha arvoden till underläkarna vid kvinnokliniken från och med den 1 juli 1947 ytterligare höjts i överensstämmelse med i propositionen 1947:287 framlagt förslag. Merkostnaderna för läkarlönerna för innevarande budgetår beräknar direktionen till 46 442 kronor, vilket belopp enligt avtalet i sin helhet faller på statsverket.

Direktionen vill i detta sammanhang anmäla, att — då full jämställdhet i lönehänseende mellan underläkarna vid karolinska sjukhuset och barnbördshuset tidigare godkänts av statsmakterna — ifrågasvarande förhöjda arvoden utbetalats till barnbördshusets underläkare från och med den 1 juli 1947.

Personal, som icke avlönas enligt kollektivavtal. Stockholms stads lönekommitté har i betänkande den 30 augusti 1947 framlagt förslag till nytt lönesystem, som är anknutet till statens löneplaner, samt ett nytt tjänstereglemente, båda avsedda att träda i kraft den 1 januari 1948. Övergången till det nya lönesystemet — vilket från och med nämnda dag kommer att tillämpas även vid barnbördshuset — innebär, att begynnelselönerna ganska avsevärt höjas, under det att slutlönerna som regel bli lägre än de nuvarande (löneförsämring kompenseras dock med tilläggsarvode och personligt fyllnadsarvode enligt särskilda övergångsbestämmelser för befattningshavare, anställda före den 1 januari 1948). Någon allmän löne-reglering genomföres icke i samband med övergången till de nya löneplanerna, men beträffande husmodern och köksförestånderskan kommer — i likhet med vad som blir fallet vid Stockholms stads sjukhus — en provisorisk uppflyttning till lönegrad 17 i den nya löneplanen att ske från och med den 1 januari 1948.

Den från och med den 1 januari 1948 tillämpliga lönestaten för icke kollektivavtalsanställd personal slutar på ett för helt år beräknat belopp av 294 852 kronor. I det år 1946 avlämnade stafförslaget för budgetåret 1947/48 utgjorde motsvarande belopp 241 228 kronor. En merkostnad av 53 624 kronor har alltså uppkommit. Härav utgöra ca 37 000 kronor dyrtidskompensation (motsvarande det rörliga lönetilläggets höjning från 52 % till 75 %), medan 3 000 kronor utgöra höjning av kompensation för sjuksköterskornas och barnmorskornas natttjänstgöring. Återstående kostnad, ca 13 500 kronor, utgör den på grund av övergången till det nya lönesystemet och nyssnämnda provisoriska löne regleringar för helt budgetår uppkommande merkostnaden, men då endast halva budgetåret 1947/48 beröres härav, blir merkostnaden i detta fall ca 6 750 kronor. Den totala merkostnaden för budgetåret 1947/48 blir alltså (37 000 + 3 000 + 6 750 =) 46 750 kronor. Den på statsverket fallande delen av denna kostnad utgör ungefär 10 300 kronor.

Centralstyrelsen för Svensk sjuksköterskeförening har i samband med den förestående övergången till statens löneplan hemställt, att de nya lönerna skola utgöra nettolöner, i likhet med vad som redan gäller beträffande sta-

tens befattningshavare och vad som från och med den 1 januari 1948 kommer att gälla för stadens tjänstemän. Framställningen innebär, att den husmodern, sjuksköterskorna och barnmorskorna nu åvilande skyldigheten att till statens pensionsanstalt erlägga viss del av den årliga pensionsavgiften skulle från och med den 1 januari 1948 överflyttas på barnbördshuset. Denna del utgör för närvarande ca 2 200 kronor per år för samtliga här berörda befattningshavare, d. v. s. för första halvåret 1948 ca 1 100 kronor, av vilken merkostnad vid bifall till framställningen 244 kronor falla på statsverket.

Direktionen anser för sin del, att nyssnämnda personal även i fråga om avgifterna till statens pensionsanstalt för tjänste- och familjepension bör åtnjuta samma förmån som befattningshavarna hos staten och Stockholms stad, i all synnerhet som barnbördshusets här berörda personal med nuvarande relativt låga pensionsunderlag har väsentligt lägre pensioner än statens och stadens motsvarande tjänstemän.

På grund av de förhöjda begynnelselönerna jämte inträffad förhöjning av det rörliga lönetillägget samt förlängningen av semestertiden komma utgifterna för sjuk- och semestervikarier att bli väsentligt högre än vad som beräknats i stafförslaget för innevarande budgetår. Det är också tänkbart, att arbetstidsreglering för sjuksköterskor och barnmorskor blir aktuell inom den närmaste tiden med ty åtföljande kostnader för övertids- och beredskapsersättning samt för eventuellt anställande av ytterligare personal. Då den av dessa orsaker uppkommande merkostnaden nu svårligen låter sig beräknas, anser sig direktionen icke förrän i efterhand kunna äska medel härför, därest det vid räkenskapernas avslutande skulle konstateras, att de av statsmakterna beviljade anslagen varit otillräckliga.

Personal, som avlönas enligt kollektivavtal. Den kollektivanställda personalens löner ha senast reglerats enligt avtal, gällande från och med den 1 januari 1947. Direktionen har beräknat, att avtalet skulle medföra en merkostnad för ifrågavarande personals avlöning under budgetåret 1947/48 med 108 318 kronor. Härtill komma ökade utgifter för semester och sjukvikarier m. m., beräknade till cirka 8 000 kronor. Hela kostnadsökningen för budgetåret 1947/48 skulle alltså bli ungefär 116 000 kronor. Staten bidrager i fråga om dessa kostnader med 15 procent av de s. k. restkostnaderna plus den på rikspatienterna belöpande andelen (8,4 procent) av den övriga delen av restkostnaderna. Med angivna beräkningsgrund skulle statens bidrag till sagda merutgifter, 116 000 kronor, utgöra 25 682 kronor. Avtalet har uppsagts till den 1 januari 1948, men förhandlingar ha inletts angående nytt avtal, när något resultat ännu icke föreligger av förhandlingarna mellan Stockholms stad och Stockholms kommunalarbeters samorganisation rörande nytt kollektivavtal för personalen vid stadens sjukhus. För det fall att det nya avtalet skulle innebära sådan merkostnad, att statsanslaget blir otillräckligt för bestridande av den på staten fallande delen av merkostnaderna, torde direktionen vara hänvisad till att jämväl i detta avseende i efterhand anmäla uppkommen brist och begära täckning därför.

Sjuksköterskeelever. Styrelsen för stiftelsen Röda Kors hemmet har gjort framställning om höjning från och med den 1 januari 1947 av det årliga arvudet för å barnbördshuset tjänstgörande elever från stiftelsens sjuksköterskeskola från 600 kronor jämte 15 % dyrtidstillägg härå till 1 500 kronor utan dyrtidstillägg per elev. Sedan styrelsen gjort liknande framställning till direktionen för karolinska sjukhuset har Kungl. Maj:t den 19 september 1947 förklarar hinder icke möta för karolinska sjukhusets direk-

tion att med bl. a. styrelsen för stiftelsen Röda Korshemmet träffa överenskommelse om höjning av dyrtidstillägget till 75 % från och med den 1 januari 1947 tills vidare under år 1947 så länge levnadskostnaderna med år 1935 som bas uppginge till lägst 155 enheter. Med anledning av detta beslut har barnbördshusets direktion i så måtto bifallit styrelsens framställning, att dyrtidstillägget från och med den 1 januari 1947 tills vidare får utgå med 75 procent i stället för med 15 procent å arvodet för eleverna. Beslutet innebär en årlig merkostnad av 5 400 kronor. Budgetåret 1947/48 kommer dessutom att belastas av merkostnaden för tiden 1 januari—30 juni 1947 = 2 700 kronor, således sammanlagt 8 100 kronor. Det statsanslag, som under sagda budgetår erfordras härför, utgör 1 793 kronor.

P e n s i o n s t a g a r e. För omreglering av pensioner, som jämlikt Kungl. Maj:ts beslut utgå från allmänna barnbördshuset, beräknar direktionen en merkostnad för innevarande budgetår av 3 379 kronor. Statens andel i denna kostnad utgör 749 kronor.

Statens bidrag för genomförande av de föreslagna löne- och pensionsförbättringarna skulle alltså för budgetåret 1947/48 utgöras.

För läkare	kronor 46 442
För befattningshavare, som icke avlönas enligt kollektivavtal (10 300 + 244 =)	» 10 544
För befattningshavare, som avlönas enligt kollektivavtal ..	» 25 682
För sjuksköterskeelever	» 1 793
För pensionstagare	» 749

Summa kronor 85 210.

Departementschefen. Såsom i ärendet framhållits ha underläkarna vid allmänna barnbördshuset genom statsmakternas tidigare beslut i lönehänseende jämställts med underläkarna vid karolinska sjukhuset. Jag anser därför, att den särskilda löne reglering, som i enlighet med propositionen 1947: 287 från och med budgetåret 1947/48 genomförts för underläkarna vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet jämväl bör tillämpas på underläkarna vid barnbördshuset. I samband härmed torde såsom direktionen föreslagit arvodet till barnbördshusets konsulterande barnläkare böra höjas till 4 200 kronor. Andra befattningshavare vid barnbördshuset än läkare avlönas enligt samma grunder, som Stockholms stad tillämpar beträffande motsvarande personal vid stadens sjukhus. Då barnbördshusets direktion vid fastställande av lönerna för personalen reglements enligt har att hålla sig inom ramen för givna anslag har direktionen nu, eftersom de aktuella löneförbättringarna icke rymmas inom anslaget för innevarande budgetår, sett sig nödsakad att begära ytterligare medel till mötande av de stegrade löneutgifterna. Ett tillmötesgående av framställningen i denna del lär endast vara en konsekvens av statsmakternas tidigare ställningstagande. Mot den vidtagna höjningen av ersättningen för tillhandahållande av sjuksköterskeelever vid barnbördshuset synes anledning till erinran icke föreligga. De ökade utgifterna för omreglering av från barnbördshuset utgående pensioner äro betingade av vissa beslut av Kungl. Maj:t. Jag anser mig därför böra tillstyrka, att ett anslag till ytterligare bidrag till allmänna barnbördshuset anvisas å tilläggsstat II till riksstaten för innevarande budgetår. Tilläggsanslaget torde böra uppföras med 85 200 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Universitetssjukhus: Bidrag till allmänna barnbördshuset i Stockholm* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av .. kronor 85 200.

N. Diverse.

[3.] 14. **Främjande av internationellt-kulturellt samarbete, reservationsanslag.** För detta ändamål anvisades å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1945/46 ett reservationsanslag av 200 000 kronor, avseende studieresor m. m., varjämte för samma budgetår stod till förfogande ett särskilt anslag å 12 000 kronor till s. k. studentutbytesstipendier. För budgetåret 1946/47 anvisades för båda dessa ändamål ett gemensamt anslag av 125 000 kronor. Genom beslut av 1947 års riksdag förstärktes sistnämnda belopp med 75 000 kronor, anvisade å tilläggsstat II för sistnämnda budgetår. För budgetåret 1947/48 slutligen har anvisats ett reservationsanslag av 225 000 kronor. Vid budgetårets början fanns enligt budgetredovisningen en reservation å i runt tal 26 000 kronor. Reservationen var dock endast av formell natur. Dispositionsbeslut hade nämligen redan meddelats, ehuru utbetalning ej hunnit ske före budgetårsskiftet.

Förevarande anslag har, såsom jag i annat sammanhang framhållit, visat sig vara av synnerligen stor betydelse för möjligheterna att återknyta vårt lands kulturella förbindelser med utlandet efter krigsårens isolering och över huvud taget för den kulturella kontakten med andra länder. Av naturliga skäl är det praktiskt taget omöjligt att i förväg med någon större grad av säkerhet kunna förutse behovet av medel till ifrågavarande ändamål. Erfarenheten under den gångna delen av budgetåret har också numera visat, att de för innevarande budgetår hittills anvisade anslagsmedlen icke varit tillräckliga för sitt ändamål, och att de redan nu trots iakttagen återhållsamhet äro uttömda. Därjämte har såsom en tillfällig anordning ett belopp av 20 000 kronor måst överföras från anslaget till extra utgifter. Årets anslag, sistnämnda belopp inberäknat, har disponerats på i huvudsak följande sätt (beloppen avrundade).

Studentutbytesstipendier o. dyl. (jfr statsliggaren s. 709) ..	kronor	89 000
Reseunderstöd för deltagande i kongresser i utlandet m. m. »		69 500
Studieresor	»	49 400
Övriga ändamål	»	36 700

Summa kronor 244 600.

En förstärkning av ifrågavarande anslag synes alltså erforderlig, i första hand med ett belopp, svarande mot det som tillfälligt överförts från anslaget till extra utgifter. Därutöver synes en ytterligare medelsanvisning å

30 000 kronor påkallad. Det skulle nämligen uppenbarligen vålla betydande avbräck i våra kulturella kontakter med utlandet, om medel icke ställdes till förfogande under ifrågavarande anslagsrubrik även för återstoden av budgetåret. Fördenskull torde å tilläggsstat II till riksstaten för innevarande budgetår böra anvisas ett förstärkningsanslag av (20 000 + 30 000 =) 50 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Främjande av internationellt-kulturellt samarbete* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 50 000.

Vad föredragandena sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

C. A. Ekblom.

Bilaga 8.

Egentliga statsutgifter.

Tionde huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 27 februari 1948.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, WEIJNE, KOCK.

Chefen för handelsdepartementet, statsrådet Gjores, anmäler härefter under handelsdepartementets handläggning hörande ärenden angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48 samt anför därvid följande.

C. Bergsbruk, industri, hantverk och slöjd.

[1.] 28 a. Bidrag till metallografiska institutet, *förslagsanslag*. Under hänvisning till vad jag anfört vid anmälan av proposition denna dag, nr 86, angående bidrag till metallografiska institutet hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till metallografiska institutet* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 47 000.

D. Sjöfart och handel.

[2.] Handelsflottans pensionsanstalt: *Avlöningar, förslagsanslag*. I gällande avlöningsstat för handelsflottans pensionsanstalt är anslagsposten *Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal* upptagen till 11 800 kronor, varav 1 000 kronor avsetts för ersättningar till vikarier under semestrar och an-

nan ledighet. Ersättningen till vikarie för anstaltens direktör har hittills, i enlighet med vad som anförts i propositionen 1939:118 (s. 9), utgjort 18 kronor om dagen.

I skrivelse den 16 februari 1948 har *direktionen för handelsflottans pensionsanstalt* bl. a. anmält, att anstaltens direktör önskade uttaga återstående semester för 1947 och semester för 1948, sammanlagt 70 dagar, under första halvåret av år 1948 samt att vikarie icke torde kunna erhållas mot lägre ersättning än dels dagarvode av 12 kronor, dels ock ersättning för mistade avlöningsförmåner intill ett belopp av 25 kronor för dag. Under budgetåret 1947/48 hade omkring 300 kronor redan utbetalats i vikariatsersättningar. Direktionen har med stöd av det anförda hemställt om medgivande att för nyssnämnda ändamål överskrida anslagsposten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal med $[300 + 70 \times (12 + 25) - 1\,000 =]$ i runt tal 1 900 kronor.

Direktionens beräkning av medelsbehovet till ersättning åt vikarie för anstaltens direktör har icke givit mig anledning till erinran. Frågan bör emellertid underställas riksdagens prövning.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att den i avlöningsstaten för handelsflottans pensionsanstalt uppförda anslagsposten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal må under budgetåret 1947/48 överskridas med högst 1 900 kronor.

F. Diverse.

[3.] **9. Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, reservationsanslag.** Till ifrågavarande ändamål ha för innevarande budgetår anvisats 500 000 kronor. Vid ingången av budgetåret fanns å anslaget en reservation av i runt tal 46 000 kronor. Under budgetårets två första kvartal förbrukades i runt tal 125 000 kronor respektive 171 000 kronor eller sammanlagt omkring 296 000 kronor. Förbrukningen under januari månad 1948 utgjorde ungefär 64 000 kronor. Behållningen å anslaget uppgick sålunda den 1 februari 1948 till i runt tal 186 000 kronor.

Under den tilländalupna delen av budgetåret ha inom handelsdepartementet fyra nya utredningar tillkallats (1947 års elbranschkommitté, 1947 års sjömanspensionsutredning, utredningen angående handelshögskolornas organisation och arbetsuppgifter samt utredningen angående storleken av sjöfartens bidrag till det statliga lots- och fyrväsendet m. m.). Tre kommittéer ha slutfört sina uppdrag (1942 års sakkunniga för revision av förordningen angående explosiva varor, 1946 års möbelutredning och 1947 års sjömanspensionsutredning) och en torde avsluta sitt arbete inom den närmaste tiden (utredningen rörande vissa organisationsfrågor inom utrikes-handeln).

Belastningen å anslaget har blivit avsevärt större än på förhand beräknades. Detta beror främst därpå, att ett antal utredningar intensifierat sitt arbete för att kunna avsluta detsamma så fort som möjligt. Ett flertal kommittéer väntas sålunda fullborda sina utredningar under loppet av år 1948. Utvecklingen på den internationella handelsområde har vidare nödvändiggjort en tillfällig förstärkning av handelsdepartementets personal. Kommittéanslaget har därvid måst anlitas för avlöningarna till denna personal. Under nu angivna förhållanden är det ofrånkomligt, att anslaget förstärkes. Den erforderliga förstärkningen kan uppskattas till 50 000 kronor, vilket belopp torde böra anvisas å tilläggsstat II till riksstaten för innevarande budgetår.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 50 000.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

G. Lindenbaum.

Bilaga 9.

Egentliga statsutgifter.

Elfte huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över folkhushållningsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 27 februari 1948.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, WEIJNE, KOCK.

Chefen för folkhushållningsdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler här efter under elfte huvudtiteln hörande ärenden angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48 samt anför därvid följande.

A. Folkhushållningsdepartementet.

[1.] Folkhushållningsdepartementet: **Avlöningar.** Under denna rubrik har å riksstaten för innevarande budgetår upptagits ett förslagsanslag å 240 400 kronor. I samband med anvisande av anslaget har riksdagen enligt skrivelse den 20 maj 1947 (nr 11) godkänt avlöningsstat för departementet, upptagande bl. a. en anslagspost Avlöningar till icke-ordinarie personal å 87 600 kronor. Avlöningsstaten har fastställts av Kungl. Maj:t genom beslut den 30 maj 1947.

Av ifrågasvarande anslagspost ha intill utgången av januari 1948 förbrukats 50 826 kronor. Det återstående beloppet 36 774 kronor torde icke komma att vara tillräckligt för återstoden av budgetåret. Enligt inom departementet verkställda beräkningar torde komma att erfordras ytterligare omkring 2 000 kronor. Orsaken härtill är, att departementet på grund av ökade arbetsutgifter måst förstärka skrivbiträdespersonalen.

På grund härav får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att den å avlöningsstaten för folkhushållningsdepartementet uppförda anslagsposten Avlöningar till icke-ordinarie personal må under budgetåret 1947/48 över-skridas med 2 000 kronor.

D. Diverse.

[2.] 4 b. Åtgärder för utökning av vinterproduktionen av tegel, *reservationsanslag*. I syfte att under vintern 1942/43 åstadkomma en för den avsedda bostadsbyggnadsverksamheten under angivna tid erforderlig ökning av tegelproduktionen i landet ställde Kungl. Maj:t genom beslut den 13 november 1942 ett belopp av 125 000 kronor till statens byggnadslånebyrås förfogande att av byrån i samråd med statens priskontrollnämnd användas för ökning av tegelproduktionen. Ur beloppet utbetalades ersättning till sådana tegelbruk, som i normala fall bedreve tegeltillverkning endast under den varmare årstiden men som förklarade sig villiga bedriva produktion även under vintern. Ersättningen avsågs skola utgöra gottgörelse för ökade bränslekostnader och för förluster på grund av sönderfruset tegel m. m. samt beräknades efter en merkostnad av 10 kronor per 1 000 st. s. k. normaltegel, dvs. murtegel i dimensionen $25 \times 12 \times 7,5$ cm. För merproduktionen av murtegel i andra dimensioner utgick ersättning efter kubikinnehåll med ersättningen för normaltegel som bas. Angivna belopp å 125 000 kronor anvisades från det å förskottsstat för försvarsväsendet uppförda anslaget till Allmänna utgifter för pris- och handelsreglerande åtgärder. Beloppet täcktes sedermera genom ett av riksdagen beviljat anslag å motsvarande belopp.

Genom beslut den 13 oktober 1944 anvisade Kungl. Maj:t från det å förskottsstat för försvarsväsendet för budgetåret 1944/45 under elfte huvudtiteln uppförda anslaget till Allmänna utgifter för pris- och handelsreglerande åtgärder ett belopp av högst 400 000 kronor, att av industrikommissionen i samråd med priskontrollnämnden användas för ökning av tegelproduktionen under vintern 1944/45. Ur beloppet skulle ersättningar utgå efter samma grunder, som av byggnadslånebyrån tillämpades under vintern 1942/43. Beloppet täcktes sedermera genom ett av riksdagen beviljat reservationsanslag.

Enligt skrivelse den 4 december 1945, nr 566, beviljade riksdagen, med bifall till ett av Kungl. Maj:t i propositionen nr 334/1945 (bilaga 10 punkt 2) framställt förslag, å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1945/46 ett reservationsanslag å 400 000 kronor till Åtgärder för utökning av vinterproduktionen av tegel. Genom beslut den 14 december 1945 ställde Kungl. Maj:t beloppet till industrikommissionens förfogande för att av kommissionen i samråd med priskontrollnämnden användas såsom bidrag för merkostnader för produktionen av tegel och därmed jämförlig sten under vintern 1945/46.

Med bifall till ett av Kungl. Maj:t i propositionen nr 361/1946 framställt förslag beviljade slutligen riksdagen enligt skrivelse den 18 december 1946, nr 568, å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1946/47 ett reservationsanslag å 300 000 kronor till motsvarande ändamål. Genom beslut den 30 december 1946 ställde Kungl. Maj:t anslaget till statskontorets förfogande att av statskontoret, på rekvisition i mån av behov, utbetalas till industrikommissionen, som ägde disponera anslaget för därmed avsett ändamål.

I skrivelse den 1 oktober 1947 har *industrikommissionen* gjort framställning om anvisande av medel för utökning av produktionen av tegel under vintern 1947/48. Kommissionen anför till en början, att ersättningen till tegelbruken under vintern 1946/47 varit avsedd att utgöra gottgörelse för ökade bränslekostnader och för förlust på grund av sönderfruset tegel m. m. samt beräknats efter en merkostnad av 11 kronor per 1 000 stycken tegel av storleken $25 \times 12 \times 7,5$ cm samt häremot svarande ersättning beträffande tegel av andra dimensioner. Under vintern 1946/47 hade tillverkats omkring 55 miljoner tegel, varav 15 miljoner representerade brukens normala vinterproduktion och ungefär 40 miljoner utgjordes av tegel, för vilka statssubvention kunde utgå.

Kommissionen fortsätter:

Under innevarande år har intill den 1 augusti producerats omkring 166 milj. murtegel mot en tillverkning under samma tid föregående år av 178 milj. tegel. Inneliggande lager den 1 augusti detta år av såväl bränt som obränt tegel uppgick till omkring 122 milj. mot 133 milj. föregående år. Det är sålunda att vänta, att produktionen av murtegel, vilken år 1946 uppgick till omkring 396 milj. tegel, under innevarande år kommer att minska till följd av den gångna stränga vintern och brist på arbetskraft. Betydande svårigheter beträffande försörjningen med murtegel måste således befaras i början av år 1948 enär tegelbruken vid 1947 års slut ej beräknas ha några nämnvärda lager samt flertalet bruk återupptaga driften först under våren 1948. Elransoneringen torde jämväl medföra en minskning av den för 1948 beräknade tillverkningen.

Genom den planerade inskränkningen i investeringsplanen borde ett minskat behov av tegel uppstå under år 1948, men eftersläpningen från år 1947 torde bli så stor, att verkningarna av nedskärningen icke kunna väntas göra sig gällande i någon större omfattning förrän år 1949.

Den tidigare detta år företagna prisförhöjningen å murtegel torde icke vara tillräcklig för att vinterproduktion i nämnvärd omfattning skall komma till stånd. Kostnaderna för bränsle till de särskilda uppvärmningsanordningar, som erfordras för vinterdrift hava ökat i jämförelse med föregående år.

För undvikande av ett betydligt försämrat försörjningsläge beträffande murtegel synes en subventionerad vintertillverkning enligt i huvudsak samma grunder, som tillämpades under vintrarna 1944/45, 1945/46 och 1946/47 bli nödvändig. En undersökning av möjligheterna att erhålla vintertillverkning under vintern 1947/48 har givit vid handen, att tegelfabrikanterna äro villiga därtill mot att gottgörelse av 14 kronor per 1 000 stycken s. k. normaltegel, d. v. s. murtegel i dimensionen $25 \times 12 \times 7,5$ cm, lämnas enligt förut tillämpade grunder. Priskontrollnämnden har förklarat sig intet ha att invända mot den sålunda föreslagna höjningen av subventionen. En merproduktion under kommande vinter kan beräknas komma att uppgå

till omkring 30 milj. tegel. Erforderligt bränsle står enligt uppgift från tegelindustrien till förfogande.

På grund av det anförda hemställer industrikommissionen, att Kungl. Maj:t måtte ställa ett belopp av intill 450 000 kronor till kommissionens förfogande för att i huvudsak enligt samma grunder, som tillämpats för stödet åt tegeltillverkningen under föregående vintrar användas för en ökning av produktionen av tegel och därmed jämförlig byggnadssten under vintern 1947/48.

I en den 22 december 1947 dagtecknad, till chefen för folkhushållningsdepartementet ställd skrift har *Sveriges tegelindustriförening* — med förmälan att föreningen erhållit underrättelse om att tegelindustrien troligen icke kunde påräkna statsbidrag för uppkommande merkostnader för en produktion av murtegel under innevarande vinterhalvår — anhållit, att det av industrikommissionen begärda anslaget måtte tillstyrkas. Om den ökade murtegelproduktion om cirka 30 miljoner sten, som denna subvention beräknades ge upphov till, icke ansåges erforderlig, anhölle föreningen om en begränsad subvention om minst 225 000 kronor, vilket belopp torde täcka hittills nedlagda merkostnader för uppehållet av produktionen vintertid under år 1947 och beräknade merkostnader under januari 1948. Denna begränsade subvention beräknades ge upphov till cirka 15 miljoner murtegel.

I ärendet har *industrikommissionen* den 7 januari 1948 avgivit förnyat utlåtande. Kommissionen framhåller här till en början, att de resterande byggnadskostnaderna den 1 januari 1948 för företag med byggnadstillstånd uppginge till omkring 1 200 miljoner kronor. Även om byggnadstillståndsgivningen för år 1948 inskränkts, torde någon därav föranledd minskning av den faktiska byggnadsverksamheten och därmed av behovet av murtegel och lättbetongblock icke kunna förväntas under åtminstone första halvåret 1948 på grund av nämnda eftersläpning.

Kommissionen uppger vidare, att 60 tegelbruk anmält sig för tillverkning med subvention vintern 1947/48.

Beträffande försörjningsläget för murtegel och lättbetongblock anför kommissionen:

Storleken av lager, produktion och leveranser av murtegel under 1946 och 1947 framgår av nedanstående sammanställning.

	1946 milj.	1947 milj.
Lager av bränt tegel den $\frac{1}{1}$	53	42
Produktion av bränt tegel under tiden $\frac{1}{1}$ — $\frac{1}{12}$	359	353
Leveranser av bränt tegel under tiden $\frac{1}{1}$ — $\frac{1}{12}$	378	356
Lager av obränt tegel den $\frac{1}{12}$	83	95
Lager av bränt tegel den $\frac{1}{12}$	34	39
Resterande leveranser den $\frac{1}{12}$	133	121

Av sammanställningen framgår, att inneliggande lager av obränt tegel den 1 december 1947 voro 12 milj. större än vid samma tidpunkt år 1946 och att inneliggande lager av färdigbränt tegel voro 5 milj. större. Vidare understiger resterande leveranser föregående års med 12 milj.

Produktionen under tiden 1 januari—1 december 1947 minskade i förhållande till samma tid 1946 och leveranserna hava under nämnda tid 1947 understigit 1946 års med 22 milj. Förklaringen härtill äro de relativt stora ingående lagren av färdigbränt tegel den 1 januari 1946, varigenom leveranserna överstigit produktionen med 19 milj. Tillgången var dock under år 1946 synnerligen knapp. Ingående lager av färdigbränt tegel voro den 1 januari detta år enligt uppgift av ungefär samma storlek som vid samma tidpunkt föregående år, varför ej samma reserv för under första halvåret 1948 uppkommande behov föreligger som under år 1946. Resterande leveranser den 1 december 1947 voro dock som ovan nämnts mindre än föregående års. Genom hittills företagen vintertillverkning med tanke på statsbidrag hava lagren av råtegel i år ökat jämfört med föregående år. Likväl översteg summan av lagren av såväl bränt som obränt tegel storleken av resterande leveranser endast med 13 milj. Om ytterligare råtegeltillverkning innevarande vinter ej skulle komma till stånd, skulle endast obetydliga kvantiteter stå till förfogande för nya byggnadsföretag under andra kvartalet 1948.

Lagren av lättbetongblock uppgick den 1 december 1947 till ungefär 11 000 m³, motsvarande 4,4 milj. tegel, och resterande leveranser uppgingo vid samma tidpunkt till omkring 94 000 m³, motsvarande 37,6 milj. tegel. Enär lättbetongfabrikanterna tillverka ungefär 28 000 m³, motsvarande 11,2 milj. tegel per månad, innebär nyssnämnda siffror, att trots ineliggande lager erfordras omkring 3 månaders produktion för att täcka resterande leveranser.

Förklaringen till det för närvarande något förbättrade försörjningsläget är bland annat dels den omständigheten att under sistlidna halvår arbetstillstånd beviljats i minskad utsträckning, dels ock att under föregående år stor brist rått på armeringsjärn och cement, vilket haft till följd att byggenas färdigställande endast kunnat ske i långsam takt, varigenom behoven av murtegel och lättbetongblock i många fall framflyttats.

Sammanfattningsvis anför kommissionen, att brist för närvarande icke föreläge vare sig på murtegel eller lättbetongblock men att en markant brist torde kunna uppstå speciellt under andra kvartalet 1948, om ej vintertillverkning av murtegel upprätthölles i viss omfattning. Genom den vintertillverkning, som för närvarande påginge med tanke på statsbidrag, torde ett tillskott av 15 miljoner murtegel erhållas. Härigenom komme den brist, som eljest skulle uppkomma under andra kvartalet 1948, att i viss mån minskas. Skäligheten talade för att en subvention därför borde utgå för den vintertillverkning, vartill anstalter redan träffats, eller med 225 000 kronor. Kommissionen hemställde därför, att detta belopp måtte ställas till kommissionens förfogande för angivna ändamål.

Departementschefen. Den subvention till tillverkningen av murtegel under vinterhalvåret, som under de senaste åren utgått, har otvivelaktigt väsentligt bidragit till att förbättra försörjningssituationen i fråga om murtegel. Den har varit betingad av att produktionen under vinterhalvåret i allmänhet ställer sig avsevärt dyrare än under resten av året och att de för murtegel gällande priserna icke äro tillräckliga för att dessa ökade kostnader skola kunna anses täckta.

Den minskning av investeringsverksamheten, som man nu söker åvåga-bringa, kommer uppenbarligen att medföra minskad efterfrågan på mur-tegel. Av denna anledning kan det synas vara mindre påkallat att fortsätta med subvention jämväl under vintern 1947/48. Det är emellertid sannolikt, att denna efterfrågeminskning icke i starkare grad kommer att göra sig gällande förrän under senare delen av år 1948. Tegelbruken torde vidare med hänsyn till myndigheternas ställningstagande ha haft viss berättigad anledning att räkna med att subvention komme att utgå jämväl för vinter-tillverkningen 1947/48. På grund härav finner jag mig böra föreslå, att statsbidrag skall utgå för den särskilda vintertillverkning av tegel, som ägt rum under senare delen av år 1947 och januari 1948. Beträffande grunderna för statsbidragen torde vad industrikommissionen härom anfört i skrivel-sen den 1 oktober 1947 i tillämpliga delar böra gälla. Kostnaderna beräknas av industrikommissionen till 225 000 kronor.

Enligt vad jag erfarit, föreligger för närvarande en reservation på det för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1946/47 anvisade anslaget om cirka 230 000 kronor. Från industrikommissionen har uppgivits, att av subven-tionerna för vintern 1946/47 återstår att erlægga högst 85 000 kronor. Åter-stoden av reservationen, 145 000 kronor, torde få tagas i anspråk för den nu föreslagna subventionen. För densamma skulle alltså erfordras ytterligare 80 000 kronor. Härför erforderligt anslag torde böra upptagas å tilläggsstat II till riksstaten för innevarande budgetår. Då det är osäkert, om subven-tionsbeloppen hinna utbetalas före budgetårets utgång, torde det nya an-slaget liksom de tidigare böra erhålla karaktären av reservationsanslag.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Åtgärder för utökning av vinterproduktionen av te-gel* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48 an-
visa ett *reservationsanslag* av kronor 80 000.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med
instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt
behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Curt Nordwall.

Egentliga statsutgifter.

Tolfte huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 27 februari 1948.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, WEIJNE, KOCK.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler härefter under riksstatens tolfte huvudtitel hörande ärende angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48 samt anför därvid följande.

[1.] **Statens pensionsanstalt: Avlöningar.** Gällande avlöningsstat för statens pensionsanstalt upptager för avlöningar till icke-ordinarie personal en obetecknad anslagspost å 99 000 kronor. I skrivelse den 13 februari 1948 har statens pensionsanstalt gjort framställning om medgivande att överskrida nämnda anslagspost. Till stöd för denna hemställan har pensionsanstalten anförvt följande. På grund av den ökade arbetsbelastning, som föranletts av det nya skatteuppbördsförfarandet, hade anstalten måst utöka personalen ävensom bereda vissa befattningshavare bättre löneförmåner genom vikariatslöneförordnanden på högre tjänster (jfr 1948: 13 ht s. 11). Arbetet med debetsedlarna hade vid årsskiftet 1947/48 på grund av tillfälligt arbetsanhopning medfört, att extra personal måst anlitas, varjämte övertidsarbete i icke oväsentlig omfattning fått tillgripas. Anstalten räknade även med en kraftig ökning av antalet ärenden rörande omreglering av pensionsunderlag, bl. a. sedan anstalten nu fått övertaga vissa sådana ärenden från länsstyrelserna. För att kunna möta denna ökning i göromålen vore erforderligt att nyanställa en heltidsamanuens samt ett skrivbiträde. Under återopande av vad sålunda anförvt har pensionsanstalten hemställt om förstärkning av ifrågavarande anslagspost med 42 000 kronor.

Med biträdande av statens pensionsanstalts förslag förordar jag, att riksdagens medgivande inhämtas att överskrida pensionsanstaltens icke-ordinariepost med högst 42 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att den i avlöningsstaten för statens pensionsanstalt uppförda anslagsposten Avlöningar till icke-ordinarie personal må under budgetåret 1947/48 överskridas med högst 42 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Per Ihrfelt.

Bilaga 11.

Kapitalinvesteringar.**Finansdepartementet.**

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 27 februari 1948.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, WEIJNE, KOCK.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler härefter under finansdepartementets handläggning hörande ärende angående kapitalinvestering å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48 samt anför därvid följande.

I a. Riksbanksfonden.

[1.] **1. Riksbankens avbetalningslånefond.** Jämlikt 7 § reglementet för riksbankens styrelse och förvaltning äger riksbanken mot säkerhet av borgen såsom för egen skuld eller med pant av värdepapper utlämna avbetalningslån och lån utan amortering. För avbetalningslånen utgör lånetiden högst åtta år, och lånen skola återbetalas genom halvårsvis skeende amorteringar, dock att amorteringsfrihet kan medgivas under högst fyra år. Lån utan amortering kunna utlämnas på högst fyra år. Högsta lånebeloppet, vilket tidigare utgjorde 10 000 kronor, utgör numera efter beslut av 1946 års riksdag 15 000 kronor, med rätt dock för fullmäktige i riksbanken att i särskilda fall medgiva, att beloppet höjes till högst 20 000 kronor. Räntan följer det allmänna marknadsläget och utgör f. n. 3½ procent. I enlighet med beslut av 1946 års riksdag äger riksbanken vidare, enligt vad därom särskilt stadgas, utlämna lån med statlig kreditgaranti (garantilån) åt den, som avlagt akademisk eller därmed jämförlig examen.

Enligt 1897 års riksbankslag i dess ursprungliga lydelse utgjorde avbetalningslånerörelsen en del av riksbankens egen rörelse. Avbetalningslånen fingo dock ej sammanlagt överstiga 12,5 miljoner kronor (25 procent av riksbankens grundfond å 50 miljoner kronor). I anledning av beslut av 1902 års riksdag inrättades i stället en särskild fond för avbetalningslånerörelsen under riksbankens förvaltning, till vilken av reserverade fondmedel överfördes ett belopp av 12,5 miljoner kronor. Avbetalningslånefonden ökades därefter successivt genom tillskott från reserverade vinstmedel, och år 1930 hade fonden stigit till 44 miljoner kronor. I samband med kapitalregleringen vid 1938 års riksdag inlevererades fondens kapitalbelopp av 44 miljoner kronor till statsverket, och i stället anvisades av lånemedel ett belopp av 50 miljoner kronor till en särskild avbetalningslånefond, utgörande en delfond av riksbanksfonden. Sedan 1946 års riksdag till fonden anvisat ett investeringsanslag av 10 miljoner kronor uppgår fonden sålunda f. n. till 60 miljoner kronor.

I skrivelse den 30 december 1947 ha fullmäktige i riksbanken framhållit, att tillämpningen av de enligt beslut av 1946 års riksdag ändrade bestämmelserna för utlåningsverksamheten, oaktat återhållsamhet i långivningen, medfört en större utlåning från fonden än vad man tidigare ansett sig ha anledning räkna med. Höjningen av maximibeloppen hade medfört en viss ökning av det genomsnittliga lånebeloppet för de nyutlämnade lånen. Garantilån hade utlämnats till ett sammanlagt belopp av närmare 3 miljoner kronor. Någon ökning i belastningen å fonden hade även inträtt genom en förskjutning av förhållandet mellan lån, vilka amorterades under hela lånetiden, och lån, vilka beviljades med viss tids amorteringsfrihet. Den senare lånetypen hade nämligen sedan en tid tillbaka kommit till ökad användning. De belopp, som återflöte till fonden i form av amorteringar, hade på grund härav blivit förhållandevis mindre än tidigare. Det utestående beloppet av lån från avbetalningslånefonden utgjorde den 23 december 1947 59,3 miljoner kronor.

Fullmäktige framhålla, att det även med mycket långt gående återhållsamhet i fråga om kreditgivningen torde möta betydande svårigheter att fortsätta låneverksamheten med tillgängliga medel. Man syntes få räkna med, att icke obetydliga belopp komme att åtgå för garantilånen. Den strängare kreditprövning, som riksbanken tillämpade beträffande utlåningen i övrigt från fonden, syntes med hänsyn till denna låneverksamhets speciella natur, icke utan olägenheter kunna skärpas dithän, att utlåningen kunde hållas inom ramen för nu tillgängliga medel. Fullmäktige föreslå därför, att fondens kapital ökas med 5 miljoner kronor, varigenom fonden skulle komma att uppgå till 65 miljoner kronor.

Departementschefen. Jag ansluter mig till fullmäktiges förslag. Erforderliga medel synas böra äskas å tilläggsstat till riksstaten för löpande budgetår. Jag hemställer därför att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksbankens avbetalningslånefond* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av kronor 5 000 000.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Per Ihrfelt.

Kapitalinvesteringar.

Kommunikationsdepartementet.

*Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 27 februari 1948.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, WEIJNE, KOCK.

Chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Nilsson, anmäler härefter under kommunikationsdepartementets handläggning hörande ärende angående kapitalinvesteringar å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48 samt anför därvid följande.

II. Luftfartsfonden.

[1.] 1. **Markförvärv.** Under detta anslag ha för budgetåret 1947/48 använts 700 000 kronor.

För markförvärv fanns den 30 juni 1947 å investeringsanslaget Mark till landningsfält för flygplan tillgängligt ett belopp av cirka 2 630 000 kronor, vilken behållning överförts till anslaget till Markförvärv.

Genom beslut den 5 december 1947 har Kungl. Maj:t bemyndigat luftfartsstyrelsen att av sistnämnda investeringsanslag taga i anspråk ett belopp av högst 200 000 kronor för markförvärv i fall, då köpeskillingen icke överstiger 100 000 kronor.

I skrivelse den 26 februari 1948 anför *luftfartsstyrelsen*, att å anslaget till Markförvärv finnes för närvarande kvarstående ett belopp av 1 517 774 kronor 82 öre, samt erinrar, att styrelsen bemyndigats att av anslaget taga i anspråk ett belopp av högst 200 000 kronor i fall, då köpeskillingen icke överstiger 100 000 kronor.

Styrelsen meddelar vidare, att ett av kronan anhängiggjort mål angående expropriation för utvidgning av Norrköpings flygplats avdömts av häradsrätten den 20 februari 1948, samt att, sedan domen vunnit laga kraft, köpeskillingen skall nedsättas hos länsstyrelsen inom nittio dagar. Det blir på grund härav erforderligt att innevarande budgetår utanordna hela det utdömda beloppet. Detta utgör 1 737 875 kronor 65 öre, vartill komma räntor och rättegångskostnader. Dessa kunna för närvarande icke exakt angivas men torde komma att belöpa sig till omkring 55 000 kronor, varför det sammanlagda ersättningsbeloppets storlek torde komma att utgöra omkring 1 795 000 kronor. Det ytterligare medelsbehovet under ifrågavarande anslag utgör sålunda i runt tal 500 000 kronor.

Om anvisande av sistnämnda belopp å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår gör styrelsen hemställan.

Departementschefen. Ersättningarna för expropriationen vid Norrköpings flygplats ha visat sig uppgå till högre belopp än som från början beräknats. Å investeringsanslaget till Markförvärv förefintlig behållning synes därför bliva otillräcklig för täckande av ifrågavarande kostnader. Med hänsyn härtill anser jag mig böra tillstyrka luftfartsstyrelsens framställning om ytterligare medelsanvisning.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Markförvärv* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av kronor 500 000.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Nils Hård af Segerstad.

Bilaga 13.

Kapitalinvesteringar.*Ecklesiastikdepartementet.*

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 27 februari 1948.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, WEIJNE, KOCK.

Chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Weijne, anmäler härefter under ecklesiastikdepartementets handläggning hörande ärende angående kapitalinvestering å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48 samt anför därvid följande.

III. Statens allmänna fastighetsfond.

[1.] 32. Nybyggnad för meteorologiska institutionen vid universitetet i Uppsala. Till uppförande av nybyggnad i Uppsala för meteorologiska institutionen ha för budgetåren 1946/48 anvisats investeringsanslag om sammanlagt 450 000 kronor. Genom beslut den 20 december 1946 har Kungl. Maj:t uppdragit åt byggnadsstyrelsen att i huvudsaklig överensstämmelse med en av byggnadsstyrelsen företedd situationsplan med därtill hörande fem ritningar uppföra den nya institutionsbyggnaden.

I skrivelse den 31 oktober 1947 har *kanslern för rikets universitet* under åberopande av en framställning av *det större akademiska konsistoriet i Uppsala* hemställt om anvisande av ett anslag av 8 000 kronor för iordningställande av garage m. m. i vissa källarutrymmen under den västra flygeln av den nya meteorologiska institutionsbyggnaden, vilka enligt förutnämnda byggnadsförslag skulle utgrävas men icke förses med fönster eller i övrigt iordningställas. Därvid har anförts, att ett garage för meteoro-

logiska institutionens tjänstebil uppförts vid institutionens byggnad i Marsta. Med hänsyn till att tjänstebilen vissa tider vore stationerad i Uppsala, behövdes ett garage jämväl vid institutionen där. Ett iordningställande av nyssnämnda utrymmen till garage m. m. skulle enligt en av byggnadsstyrelsen verkställd beräkning draga en kostnad av 8 000 kronor.

De föreslagna inredningsarbetena torde böra komma till stånd i samband med det nu pågående uppförandet av den nya institutionsbyggnaden. Kostnaderna för ifrågavarande arbeten böra enligt vad jag under hand inhämtat från byggnadsstyrelsen vid nuvarande prisläge beräknas till 12 000 kronor, vilket belopp torde böra anvisas å tilläggsstat för innevarande budgetår. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nybyggnad för meteorologiska institutionen vid universitetet i Uppsala* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av kronor 12 000.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

C. A. Ekbom.

*Bihang.***Förteckning**

över av Kungl. Maj:t hos riksdagen år 1948 äskade eller, i förekommande fall, av riksdagen anvisade anslag å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48 utöver de i propositionen nr 2 upptagna anslagen.

Driftbudgeten.**A. Egentliga statsutgifter.***III. Utrikesdepartementet.*

D: 12	Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>	16 000
-------	---	--------

V. Socialdepartementet.

Bekämpande av arbetslösheten:		
B: 27	Kostnader för överflyttning av arbetskraft, <i>reservationsanslag</i>	7 000 000
Förbättrande av bostadsförhållandena m. m.:		
B: 31 a	Rabatter vid viss försäljning av övertaliga baracker, <i>reservationsanslag</i>	483 000
Blindvård:		
B: 63	Driften av centraldepån för blindas arbeten	30 000
		7 513 000

VI. Kommunikationsdepartementet.

Statens geotekniska institut:		
F: 6	Ersättning för vissa undersökningskostnader i samband med jordrasen vid Lidan	22 900
I: 9	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, <i>reservationsanslag</i>	150 000
		172 900

VIII. Ecklesiastikdepartementet.

C: 9 a	Bidrag till restaurering av Skara domkyrka <i>reservationsanslag</i>	100 000
Universitetssjukhus:		
E: 29	Bidrag till allmänna barnbördshuset i Stockholm	85 200
N: 14	Främjande av internationellt-kulturellt samarbete, <i>reservationsanslag</i>	50 000
		235 200

X. Handelsdepartementet.

C: 9 a	Täckande av vissa kostnader för Svenska skifferoljeaktiebolagets verksamhet, <i>reservationsanslag</i>	15 000 000
C: 28 a	Bidrag till metallografiska institutet, <i>förslagsanslag</i>	47 000
F: 9	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, <i>reservationsanslag</i>	50 000
		15 097 000

XI. Folkhushållningsdepartementet.

D: 4 b	Åtgärder för utökning av vinterproduktionen av tegel, <i>reservationsanslag</i>	80 000
	Säger för driftbudgeten	23 114 100

Kapitalbudgeten.

I a. Riksbanksfonden.

Finansdepartementet:		
1	Riksbankens avbetalningslånefond	5 000 000

II. Luftfartsfonden.

Kommunikationsdepartementet:		
1	Markförvärv	500 000

III. Statens allmänna fastighetsfond.

Ecklesiastikdepartementet:		
32	Nybyggnad för meteorologiska institutionen vid universitetet i Uppsala	12 000
	Säger för kapitalbudgeten	5 512 000